

SLOVENSKA BČELA.

Mesca Julja 1830.

Darovanje.

Stoji oltar, u znožju Slava,
Pobožna služba se godi,
Tišina sveta vse obdava,
Prinesli sinki so dari.

Od severja, od južne strani,
Od vsakod sem prispeli so;
Stareji, mladi tu so zbrani,
Vse iste misli vžigajo

Obhajajo oltar pobožno,
Veselo daja vsak svoj dar:
Kdo njive plod, kdo kito rožno,
Kdo rokotvor dé na oltar.

Z veselim okom gleda mati,
Smehljaje davcom hvali vsmi;
Saj nima razun hvale dati,
I sej je smehljaj dosti jim.

Se derznem-li, bučelka mala?
Al nesla mali darek bi?
Ob tihej Dravi sim ga brala,
Po gorski, dolski cvetici.

Bojim se blizo; bogateje
Darove drugi jej dajo
Pa kak se Draga milo smeje!
I kak prijazno zré oko!

Blagoto sija in ljubezen —
Hitim, hitim pred nje obraz!
Pred matico! Na stran bojezen!
Podam darove tudi jaz.

O vzemi, matica dobrotna!
Svoj prvi trud tu položim!
Sim mlada še, mi moč slabotna,
Al tebi celo posvetim!

Prejeti so! I zahvalila
Tud meni je z nasmehljejem!
Ne tirjam več; dovolj plačila!
Po lepši dar na cvetje spem.

Podgorski.

Verbsko jezero pri Celovcu.*)

(Ljudska pripoved.)

Pred davnim, silo davnim časam še ni bilo jezera pri Celovcu. Lepe vasi z nar gorsimi in visokimi hišami so ondi stale, in okoli se je naj rodovitniši polje s prijetnimi vertiči prostiralo. Prebivavci tega kraja so per bližnjih in daljnih sosedih za nar premožniši in nar srečniši veljali. Bili so v resnici silo bogati, in dokler so po veri in pameti živeli, tudi prav srečni.

Tode obilnost in sreča tako lahko človeka zapelje in spa-či, de na Boga in dolžnost pozabi, in se v strasti in slasti pogubi. Tako tudi prebivavci tega kraja. Sreča jih je oamila in ošabne storila, na Boga in zapovedi niso več porajtali, za cerkev in božje praznike se ne zmenili, svetim rečem so se posmehovali, ter so brez vesti in mere le slepimu poželjenju stregli.

*) Wörther's See,

Približal se je enkrat velike sabote večer, kteriga so bogoslužni kristjani tistih časov s premišljevanjem in tiho pobožnostjo praznovali, in visóki spomin prihodniga jutra, odrešeni-kovo od smerti vstajenje, v mislih imeli. Ti presrečni vasčani pa se tega večera niso spomnili, ampak so ravno takrat v veliki in krasni hiši v sredi vasi nar veseliši šunder in hrup vganjali; godce so imeli, so jedli in pili, plesali in vriskali, de se je delječ okrog razlegalo. Ni že bilo delječ od polnoči, in nobeden še na počitek in pokoj ne zmislil; še bolj so divjali in noreli. Čuj, na enkrat se vrata odprejo, in perkaže se majhin, star in suh možek s sivimi lasmi. Jezno se ozira in potem z oestro besedo spregovori in reče: »Razujzdneži! ne-cojšni večer tako praznujete? tako se perpravljate na sveti praznik prihodniga jutra? nimate božjiga strahu in vere nič več v sercu? Nehajte in spremislite si, predin ura božje milosti do-teče!» Tem besedam so se vsi srovo zasmejali, so s petami zaceptali, zavriskali in se vnovič po podu plesaje zaverteli, in še divjej noreli. Čas beži, bližej in bližej polnočna ura prihaja, — spet se vrata odprejo, in ravno tisti možek berzno v hišo stopi, ter zdej majhin sódec pod pazdho pernese, glas povzdigne in ginljivo reče: »Še enkrat vas opomnim; poslušajte svareče besede prijatta! Brezin vašiga pogubljenja se odpira, meč božjiga masevanja je vzdignjen in nastavljen. Še eni trenutji so vam dani za prevdarik, — urno si spremislite, nehajte in temu večeru storjeno nečast pokorite! Poglejte tale sodec, gorje vam, če me silite, pipo odpreti; — groza, strah in pogubljenje bo iz njega pervrelo in vas ukončalo. »Teh besedi še ni dogovoril, in vsi so kakor iz eniga gerla smeh in krohot zagnali rekoč: »Aj to mora kaj praviga biti! odpri vender pipo, le kar izderi jo in izpusti brez overanja svojo moč in strahobo, bomo saj vidili; — saj vemo, stavec! de se šališ, in imaš le vino v sodcu, te groze se pač ne bojimo, taki strah naše gerla dobro poznajo; le urno ga izlij, in nikar nas dálj ne zaderžuj in ne moti; za pokoro, sivic! je pa necoj že prepozno, in bomo že brez tebe za-njo skerbeli, je še časa dovolj» — Oči sivčika se zdej togotno zablinkajo, in kakor sodni glas se iz njegovih ust zashiši: »Zdej ste doveršili, gorje vam, zgubljeni ste, zgubljeni!» To izreči se urno izmakne in zgine.

Ura polnoči bije, per dvanajstem vdarku tužno zabrenči, — in strašni vihar perhruši, luči pogasnejo, truma divjih plesačev trepetaje ostermi, černa noč jih obda, kervavo-rudeč blisk šviga in blede obraze razsvetljuje, in grom in ropot, kakor de bi se svet podiral, jim v ušesa hrumi. Huda ploha, kakor

bi se vsi oblaki pretergali, se zdej iz neba vlije, studenci in potoki zašumijo in se v enim hipu kakor hudourniki dereče razlijejo, iz vsih bregov in gričev se tokoma voda vdira, naraša, in skozi vrata in okna v hiše vre, podira, ter višej in višej dostaja. Druhal nesrečnih veseljakov se obupno in plašno na odre, strehe in višine ogiblje in beži, tode zastonj, — dereči valovi jih urno dohitijo in v mokri grob pogreznejo. Vsi so žalostno poginili. Drugo jutro grom in vihar potihne, pa voda še vedno doteka in naraša tako dolgo, de vse višine, tudi cerkev in visoki zvonik pokrije in zagerne.

In nič več se ni utekla, ampak kakor je narasla, je ostala do današnjiga dneva, — in to je Verbsko jezero pri Celovcu.

Tako ti bo prosti kmet ob jezeru to pripoved povedal, in zravin te bo še modro in resno zagotovil, de se včasih o mraku žalostno zvenčenje utopljeniga zvona spod vode čuje, — to je svarivín spomin, bo rekel.

O.

Bela kača.

(Koroška narodna pripovedka.)

Nekdaj so se kače okolj Osojan (Ostiač) tako silno pomnožile, da je jih sve gomezlalo. Hudo so kmete v tistej okolici nadlegovale. V jizbe, hrame, mlečne shrambe in postelje so jim lezle. Še pri mizi niso pokoja imeli, ker so jim gladne kače v skledo silile. Naj večí strah je jim pa grozno velika bela kača narejala, ki so jo večbart na Osoščici (Ostiz-Alpe) črede napadati videli. Kmeti niso si vedeli pomagati; procesije so napravili, in na božje pote hodili, da bi Bog to hudo kazen od njih odvernati blagovolil. Pa tudi to ni hotlo pomagati.

Ko so vbogi ljudi v taki veliki stiski bili, in niso vedeli, kaj bi počeli, da bi se te nadloge znebili, pride neki den v tisti kraj neznan mož, ki jim vse kače do ene pokončati objubi, če mu le za gotovo povedati morejo, da velike bele

kače vidili niso. — „Nismo je vidili nikolj,“ mu odgovorijo nekteri iz množice, ki je se krog tega čudnega moža zbrala.

Zdaj je dal okrog visoke smreke veliko germado napraviti, in ko je bil že na verh smreke zlezal, vkaže celo gromado od vsih krajev zasmoditi, in potem hitro v strano bežati.

Že je od vsih krajev plamen proti visoki smreki švigal, kar vzeme tisti neznani mož kosteno piščalko iz svojega arzeta. in začne tako močno piskati, da je vsim po ušesih cinglalo. Hitro primatlja in pridere od vsih strani strašna sila kač, gadov ino modrasov k gromadi, in od neke čudne moči gnani vsi v ogenj poskačejo in tam poginejo. Na enkrat se pa zasliši še močnejši pisk iz Osoščice, da je vse pričijoče strah in groza spreletela. Mož na smreki to slišati, groze obledi, „Joj meni, ni mi več pomagila,“ tako on zavpije: „belo kačo sem slišal zažvižgati, zakaj ste me tako zvodili? — Bodite pa saj tako vsmiljeni, in ne pozabite vsakega leta na te den za me siromakam vbočajme dajati.“ —

Komaj je vbožček te besede zrekel, se strašna kača z velikim hruščam kakor dereč potok čez stermo pečovje privali, in se v jezero prekucne, de pena kviško leti. Kmalo na uno stran jezera priplava, in vsa razljutena k goreči gromadi prilomasti, se kviško na smreko spne in revčeka v ogenj potisne. Strašno se kača v ognju premečuje in žvižga, pa silni ogenj jo kmalo premaga. Tako je srepa kača, ki je čredam toljko škode delala, s celim gadjim zarodam poginula. Spet so mogli kmeti brez straha svoje posle opravljati, in pastirji na Osoščici brez skerbi svoje črede pasti. Hvaležni svojemu dobrotniku še dan donešnji ne pozabijo obljube svojih prededov, in vsako leto na tisti den vbojim obilne darove delijo.

S**.

Cerheniški brest.

(Po českem Franciška Rubeša.)

Na veliko gospojnico leta 1824 je šla truma čverstih mladenčev in deklin iz Dobrihovske cerkve proti Cerhenicam.

»Povejte nam kaj, deklice, za kratek čas!» je djal fantov jeden, ko je truma blizo gaja prišla.

»Ti moraš kaj povedati,« so odgovorile dobrovoljne deklice.

»Jaz bi imel kaj povedati? — Dajte mi pokoj; jaz nič ne vem.»

»Me pa tudi nič ne vemo; — tedaj smo si jednaki.»

»Madlenka bode pa vendar kaj vedela!»

»Madlenka tudi nič ne ve!» mu mala, černaooka deklica besedo preseka; »in če bi tudi kaj vedela, vendar nič ne bode povedala.»

»Zakaj pa ne, Madlenka!»

»Alj si že pozabil, kaj so gospod fajmošter pridigali? — Da imajo deklice malo govoriti in rajše več poslušati. Zatorej nič ne bom povedala, da bi preveč ne govorila, in rajši poslušala, alj boš kaj lepega povedal. — Vendar veš kaj, ker si me o poslednjem sejnu na ples peljal, ti hočem donešujo pridigo od konca do kraja povedati.»

»Kader bom pridigo slišati hotel, bom rajši sam v cerkev šel.»

»Mar li hočeš, da bi ti pravlice pravila?»

»In zakaj ne? Le začni!»

»To si pa počakaj, da bom tako stara, kakor cerkovnikova babica; potem pridi, in jaz ti bom od jutra do večera povesti in pravlice pravila.

»Na té ne počakam, alj tam, glej! na cerkovnikovo babico bom počakal!» reče fantov jeden, obernivši se proti Dobrihovu. Vsi se ozrejo po njej. — »Glejmo, glejmo, stara cerkovnikinja! Počajmo jo,« zavpijejo vsi kmalo, »oná bo nam gotovo kaj povedala.« — Truma se je vstavila in ča-

kala na cerkovnikovo babico, ki je čez hribček za njimi prikorakala.

Bila je to mala, kostnata, pa vendar še precej gibljiva in čila starka v rudečotkanej suknji; na nogah je imela cokle, na glavi belo pečo, v levi roki dolgo kronico (patnošter) z medenim križcem in v desni malo bergljico.

»Pozdravi vas Bog oča, babica!» — kličejo jeden čez drugega, ko se je starka bližala.

»Daj to Bog oče nebeški! Zahvalim vam z inenom gospodovim.»

»Vi ja še letate kot sama prepelica!» se oglasi jeden zmed fantinov.

»Ah moj zlati!» odgovori starka, »mogla sim negdaj letati — mogla; za jeden den iz Cerhenic do Praga in spet nazaj — to mi je bilo igrača; še pred tridesetimi letami se marsikterej dvajsetletnici nisem dala prekositi; zdaj vendar že berglje potrebujem. O kje so ti zlati časi, ko sim še v gradu služila! Starega človeka vse zapusti; alj kdor je svojo mladost vžival, mora tudi svojo starost preterpeti.»

»Koliko pa imate že let, babica?»

»O vsih svetih mi jih bode pet in devetdeset.»

»Tako morate tudi že mnogih reči vedeti?»

»Ah dobri Bože! mnogo, silno mnogo reči sim že doživela. Ko so okol grada in šole murve sadili, sim še krasna deklica bila, in ko so topole okol ribnjaka zasajali, sim bila že dve leti vdana.»

»Alj, povejte nam babica! — kdo pa je to brestovo drevo vsadil, ki tam pod borovjem stoji?» popraša deklic jedna.

»Mene vselej groza obide, kader moram po Omarii mimo njega iti.»

»In moja žrebeta,» je rekel jeden z fantov, »bi ne vgriznule travice okol tega drevesa, če bi jim gobce k zemlji privezal.»

»Groza je vas, deca mila, tega mesta,» je rekla starka globoko vzdihnuvši, »in ne veste, kaj se je tu zgodilo? Tisučkrat je mende že vsaki zmed vas mimo tega bresta šel, in vi ne veste, v kakšen spomin da tam stoji.»

»Ah, — povejte nam tedaj, babica, o tem brestovem drevesu!» zakličejo vsi in starko obstopijo. »Povejte nam, babica, — povejte!»

Globoko je vzdihnula starka, in po kratkem molčanju je la pripovedati:

»— Pred letami je bila Cerheniška vas še enkrat tako velika kakor je zdaj. Tam kjer zdaj stari grad stoji, je bil svoje dni pevni grad. Še za mojih mladih let je bil za okno višji; jaz se na to še dobro spomnim, ko so ga podirali. To je vam bilo pevno zidovje! Zidar je s svojim špičastim kladvom vselej kos kamena ložej odtrupil, kakor kos mavte. Nad gradom je bil visok stolp, in iz tega je bilo na Podiebrad kakor iz Beranka *) viditi.

U tem gradu je prebival v starih časih grozoviten in divok gospon, pred katerem se je cela okolica tresla. Njegovi lasje so bili črni kakor gavran, pod ježatimi obervami so se mu bliskale oči kakor dve črni ternjolki, in ko je razkačen po gradu divjal, so se svetile kot žareče oglje. Gorje mu, kogar je tedaj bistro pogledal; gotovo je bilo po njem.

On je bil grozno bogat; podlage shramb so se pod pe-nezi zlamale, in njegovi dvori so segli do Ratenic. On se ni bal ne Bogá ne ljudi; serce njegovo je bilo tverdo kot kamen, in njegove roke so bile merzle kot led. Kakor nezabog, kakor pagan, kateri ne vé, kdo ga je vstvaril, se je spakoval živemu Bogu; bez molitve je hodil ležat, bez molitve je vstajal; v cerkev nikdar ni hodil; na veliki petek je meso jedel, na božji god po zverinjaku lov lovil, vlastavice streljal, božje dari za družino metal in s črnim psom z jedne mize jedel. To je bil okruten mož; vdove in sirote je stiskal, z železnim bičem svoje podložnike k delu gonil, in berači, od psov odgnani, so njegov prag vselej z jokom zapustiti morali.

On je bil vdovec in je imel jedino dete — in sicer sina, kteremu na krasosti ni bilo para na daleko in široko. Lov loviti je bilo jedino njegovo veselje; še prej da je Bog oče den dal, je že zapustil mladi gospod z orožjem na rami in veliko trumo psov za seboj očetov grad, in šele pozno v noč se je vračal spet na svoj dom.

Nekaj pod vasjo je stala na samem mala kočica (hišica). V tej kočici je živela vboga vdova s svojo šestnajstletno hčerko, ktereje so že kot dete po celej okolici: »Krasna Maričica» rikali. Kosček polja, vertiček in jedina kravica je bilo nju celo imetje. Čeravno vboge, vendar stradanja in družih rev niste poznale in se vselej čisto in snažno oblačile. Bile ste bogaboječe in delavne, in Bog oče je nju tudi požegnal. Deklica

*) Beranek je visoki verh blizo Cerhenic.

je jela dorašati, in od dne do dne je bila krasnejša. Mnogo verlih snubačev se je bilo oglasilo, alj deklica se je vsim že zdaleka izogibala. Njena mati oplakajoč smert svojega moža je od dne do dne bolj bolehalo in hiralo, in poslednič je jo bolezen v postelj vergla, z ktere nikdar ni več povstala.

Ni zapustila Maričica postelj svoje matere, in delala, kar je jej na očih vidila. Le ko je mati zadremala, je bežala Maričica po svojih hišnih poslih, in ko je mati zaspala, je letala od hiše do hiše, za svet prašala, in delala, kar je kdo svetval; — in kako bi bila rada svoje življenje darovala, ako bi mogla s tim živobitje svoje mamke podaljšati. Njeno prizadevanje je vendar bilo zapstoj; proti materni bolezni ni raslo na svetu leka.

Jednega dne, ko je Marija dolgo v noč pri postelji svoje matere bdela, se je bolna predramila iz spanja, in z milim glasom zavprašala: »Marija, alj spiš?»

»Ne spim, draga manka!» je odpovedala deklica »Kaj želite?»

»Tedad ne spi, dete moje — ne spi! Pojdi, vsedi se k meni na postelj; bodeve vkupej maličkaj pomolile.»

»Ah! draga manka, je vam že zopet hujše» zakliče deklica in se jame na glas jokati.

»Ne jokaj se, dete, ne jokaj!» je tolažila bolna plakajočo hčerko. »Berž mi bode bolje, vsedi se le k meni.»

Deklica je poravnala svetilnico in se vsedla k materi na postelj.

»Ah, mila Marija!» jame bolna po kratkem prestanku, »v kratkem te bom morala že zapustiti. Ne plači, da se moja ura že bliža; naj se izide Božja volja, kar on stori, je vse dobro storjeno; izidi se njegova sveta volja! — Slišiš, Marija, ko sim s teboj pri blagoslovljenju bila, in te božjej Porodnici darovala, ste vgasnule obe sveči na altarju same od sebe, in vsi ljudi so mi prerokovali, da te bom zgubila, da te ne bom izredila; in glej! — ti si še tukaj, in jaz se že odtod spravljam. Nicoj, ko sim k Bogu Vsemogočnemu molila, je me premoglo spanje, in Bog oče je mi poslal čuden sanj. Zdelo se mi je, da sim s tvojim rajnim očetom po velikem vertu hodila; nikjer ni noben ptiček pel, nikjer nobena cvetica cvetela. Vsred vertiča je bil grobiček, in na njem veliki kol; nad vertom so bili razprosterti črni oblaki. Sklopljene roke smo vzdignuli k nebesam in molili za rajučega, ki je tu počival. Oblaki so se pretergali; jasno sonce je stalo nad vertom,

povsod je cvetelo dišeče cvetje, iz vsakega germiča je speval ptiček. — Prišle so bele device, tergale po vertu cvetje in ga sipale na grob; cvetlice so se vkoreninile in cvetele, kol je obzelenel in device so plakale: »Za nedolžno Marijo!» Groza me je obšla; hotla sim zaklicati, ino v tem sim se prebudila. — Moli, dete moje, moli; vidila sim tvojega očeta, vidila sim grob.»

Marija je hotla govoriti, glasni jok jo je vendar premagal.

»Ne plači, dete!» je bolna dalej govorila, »ne plači; jaz te le na kratek čas zapustim! S očetom tvojim bodeva na te čakala; tam u večnosti, — tam se vsi zopet vidimo. Jaz sim za tebe molila, in Bog oče ne zapusti nobenega, kdor njega ne zapusti. Boga očeta imej vselej pred očmi, vari se sveta; svet je hudoben, njegove steze so polzke in človek lahko pade.»

Deklica je padla pri postelji na kolena, in kušovajoč merzle roke umirajoče matere, je britko tugovala: »Mamka — mamka, ne zapuščaj svojega nesrečnega deteta!»

»Ne plači, Marija!» je rekla mati po kratkem molčanju, »in poslušaj poslednje besede umirajoče svoje matere. Dan na dan sim Boga prosila, da bi mi še to radost naklonil, tebe oskerbljeno viditi; in nebesa moje molitve niso preslišale. Obljubi mi tedaj, Marija, da tudi ti ne preslišiš prošnje umirajoče matere, ktera te miluje. — Ti veš, Marija, da je gojzduarjev sin za tvojo roko poprosil; on je dober človek, on spoštuje svojo mater, in svojemu očetu je do smerti verno in zvesto služil. Obljubi mi, Marija, da mu podaš svojo roko, ako te za njo poprosi, in jaz bom mirno oči zatisaula, če me Bog oče k sebi pokliče.»

Deklica si je prikrila z rokami posolzeno lice, in glava se je jej klonila na materno vzglavje.

»Jeli, Marija, da moje poslednje prošnje ne preslišiš?»

»Ah, draga mamka!» je jhtela deklca; »tirjaj, kar hočeš, — tirjaj moje življenje, in jaz ti ga dam!»

»Ti si vselej dobro dete bila!» je mati govorila; »sedaj pa rada umerjem!»

»Mamka — ah, mamka moja!» je deklca globoko vzdihaula, »odpusti nesrečnemu detetu! — Roko mu dam, ali serce, mamka draga! serce moje je že zadano na veke!»

In mati se je zgrozila teh besed in s tresočim se glasom zaklicala: »Tvoje serce je zadano na veke? O jaz goljufana žena! Ti si vedela, da sim te vselej milovala, in ti si mogla pred menoj skrivnosti imeti?»

»Ah, odpusti mamka!» je prosila zjokana deklca; »hčer tvoja se je bolj grozila tvoje ljubezni, kakor tvoje jeze!»

„Govori, dete!“ je djala mati gorljivo; „govori! komu si oddala svoje serce, da bi ti mogla še odpustiti, predenj bom stala pred sodnim stolom Vsegamogočnega.“

„Mamka, mamka! — ne preklinjaj kčere svoje, ki ti toliko jada zadaje! Miluje jo mladi Cerheniški gospod!“

„Za živega Boga — dete nesrečno!“ je zakliknula mati, in zimnične gorkosti se je spremenilo njeno obličje. „Boj se Boga, dete zaslepljeno! — Ti ljubiš sina, na kterega očeta dan na dan tisučero solz k živemu Bogu za maševanje kliče, — ti ljubiš sina bezbožnika, kterega pregrehe in krivice bo spravedljivi Bog na njem in na njega potomstvu ojstro kaznoval.“

„Mamka, zlata mamka! — mene, mene preklinjaj — hčer nesrečno, njega vendar ne preklinjaj; njegovo serce je dobro, in njegove besede so bez goljufije.“

„Dete, ne zaupaj besedam, s strupenim medom slajšanim!“ je vzdihovala mati. „Volk da bi ovco ložej vdavil, se obleče v ovčje runo; povodnji mož, hoče-li dete vtopiti, ga s vprizanimi verpci mami; ptičar, če hoče ptičko vloviti, poje njeno pesem. O dete! gorke boli si v smerti svojej materi zadalo. Odreci se, dete, ljubezni, ktere noben blagoslov ne posveti. — On te bo zapustil, dete! — Pa bodeš iskala svojo mater, vendar bo že prepozno; zapuščena boš v svojej kambrici sedela, lasje si boš pipala, in nikdo ti ne bode pomilovanja skazal; s perstom bojo matere na te kazale in svoje hčere svarile, in zasmehoval te bode svet, kteremu si zaupala: „Glejte, glejte, tam je gosposka nevesta!“ Zastonj boš za smert prosila; Bog te bo v tvojih britkostih zapustil, in tvoja poslednja molitva ne bode vslišana, ker nisi poslušala vmirajoče svoje matere, ki je te ljubila. Ne ljubi ga, dete — za živega Boga te prosim! Njegova ljubezen ti bo nesrečo naklonila — on je sin vmorivca tvojega očeta!“

Dolgo v noč je še tugovala razžaljena mati, in predenj je kokot drugikrat svojo juterno pesem zapel, je bila že na božjej pravici.

(Konec sledi.)

Kara Gjordja.

(Poleg verjetnih pisem.)

Kara Gjordja (pri Slovencih „čerui Juri“ imenovan) je bil rojen v selu Viševac v Kragujevskem okrogu leta 1768 in sicer od vbogih starišev. Njegov oče Petronja in mati Marica sta se poznej v Topolovo preselila, kjer je tudi Gjordja v svoji mladosti prebival. Nja spreduki so stanovali v Podgorici na črnogorskej meji.

Petronja ni bil posebno prebrisana glava, za toliko več je pa njegova žena zbog svojih nenavadnih prirodnih darov krog in krog slovela. Prav marljiva in pridna je bila, pa tudi ojštroumna in po navadi junakov prederzna, zatorej je tudi imela perinek: „Marica huzar“, ker je konje bolje kot marsikteri drugi možak jahati znala.

Uže v svojej mladosti je Gjordja Turke, tlačitelje svojega slavenskega naroda zelo sovražil. Še mladenec je nekega Turčina vbil, ki je svoje pse na njegove svinje huskal. Pozneje se je njegov serd in čert do Turkov še očitnej razodel.

Šele dvanajst let star se je soznanil z neko vbogo deklico po imenu Lena iz Masloseve, ktera je pri njegovi sestri v Jagujili prebivala. Ker je pa zavolj sovražtva Jagujilskih in Topolskih mladenčev ni mogel v lepem za ženo dobiti, je jo odpeljal. Potem se je dal z njo poročiti in do smerti sta mirno vkup živela.

Tudi tri Albaneze je vmoril, ki so njegov dvor poropati se prederznuli. Ker se je pa turskega masevanja bal, sklene Turško zapustiti, in s svojo rodbino v Avstrijansko zbežati. Ze na pol poti se je vendar njegov oče skajal domovino zapustiti, in na vse sile je hotel spet nazaj. Njegova žena in sin sta si veliko prizadevala ga pregovoriti, alj vse je bilo zastonj.

Begunci so bili v veliki nevarnosti, da bi jih Turki ne zasledili in nazaj ne odpeljali. Sklenili so tedaj jednoglasno Petronja vstreliti dati, kar se je tudi v resnici zgodilo.

Potem je Gjordja zbežal v Sirmijo, kjer je v samostanu Krušedol gojzdnar bil leta 1787.

V februarju prihodnjega leta se je počela vojska med Avstrijanskim in Turskim.

Gjordja je jo tudi k vojšakom potegnul in kratkoma je postal stražmešter pod Mihalovičem, kjer se je nagloma orožje rabiti navadil. Po vgovorjenem miru (avgusta 1791 v Svisti) se je s svojo rodovino spet v Serbijo vernul in drugoč v Topolovem naselil.

Po Svistovskem miru so bili Janičari iz Srbije izključeni, kar je k novim nemirov priložnost dalo. Beogradski paša Mustafa ni mogel Janičarom vbrantiti, da bi v Serbijo ne priderli, zato je Serbski narod na pomoč poklical. Tudi Gjordja je postal vodja jednega oddelka in se je prav junaško obnašal. Ino ravno zategadel so ga Janičari še bolj sovražili. Kader so pod velitelstvom Jočića, Agaalijsa, Kućuk Alija in Mola Jusufa ukljub vsemu prizadevanju Serbov in pašeta Mustafa Beograd predobili, Beogradskega vladika vmorili in celo Serbijo prevladali, so hotli tudi Gjordja vmoriti. V svoji divjosti in okrutnosti so velitelji vse serbske kueze in junake, ki bi se njihovemu razsajanju zoperstavljali, pokončati sklenili. Že veliko Serbov je bilo polovljenih in pomorjenih, kadar še jeden oddelk Janičarov v Topolovo po Gjordja pride. V veliki stiski in nevarnosti skupi zdaj Gjordja svojo družino, se poprime orodja, pobije množino Janičarov, ostale pa v beg zapodi.

V tem hipu je razvil bandero svobode in pravde, in trumama se je naglo serbski narod pod njo zbiral. Njegovo junaštvo je zbudilo serdite Serbe, kakor blisk je prešinul njegov glas: „k orožju, za svobodo!“ vse serbske kraje. Od vsakod so verveli oboroženi junaki pod bandero svobode; kamorkoli je vitežki Gjordja dospel, se je vse trebalo od sovražnikov, vse je bežalo, in na vrat na nos so jo turski kervoločniki iz Srbije potegnuli.

Ako ravno nič družega ni imel kot dve pištoli za pasom, jedno puško na rami, ko je bandero svobode razvil, brez topov, brez smodnika, in akoravno je le mali del ljudstva bil oborožen, je vendar kratkoma do konca januarja 1804 s svojim malim kardelom iz vsih vasi, trgov in mest Turke izpodil.

Vse turske vodje je pokončal in cela Serbija se mu je podala. Terdnjave Karanovec, Užice, Šabac, Smederovo so prišle v njegovo oblast in Beograd je 5. marca 1807 z jurišem (v naskoku) predobil. Vsako njegovo podvzetje je bilo slavodobitno. Srečno je zmagal leta 1806 proti bosanskemu pašetu na mišarskem polju s 7000 proti 40000 možem; leta 1807 mesca junija je prevladal na bojišču pri Malojnici Vidinskega paša in leta 1808 Hafispašeta, ki je od Niša s 40000 možmi v Serbijo prihrul. Leta 1809 je se podal čez serbske granice proti Černigori vse pokončaje, kar se mu je zoperstavljal.

Ko je pri Lenjici Albaneze in Bošnjake potolkel, je se nagloma proti novem Pazaru obrnul. Tukaj se je hotel s Černogorci sjediniti in Bosno od Carigrada odsekati. Alj tu mu dojde žalostna vest, da sta se njegova vojvoda v domovini Petar Dobrnjac in Miloje Petrovič spraskala. Nagloma se vrne v domovino, da bi jo še ob času tolike nesreče obvarval.

Njegova moč je rasla od dne do dne, in prav za prav je mogel že leta 1813 v svojem razglasu na ljudstvo reči: »V državni vojski imamo 130 topov (štukov), 7 terdnjav je v naših rokah, in 40 nasipov smo na granicah domovine z lastnimi rokami napravili.« Pri vsem tem bojevanju vendar ni pozabil na znotrajno življenje in državne poprave.

V začetku leta 1805 je sestavil starešinstvo (senat) od 12 članov, ki je v Beogradu stolovalo. Na koncu vsakega leta je sklical narodni sbor, kteremu je vse dohodke in potroške predložil, od vsega, kar je storil, odgovor dal in se tu čez prihodnje ravnanje in podvzetje posvetoval. Povsod v deželi je vpeljal sodnije in učivnice, v Beogradu pa je ustanovil vseučilišče in učene avstrijske Serbe za učitelje postavil. Med ovimi je tudi bil slavni serbski modrozanec Dositej Obradović, zavolj svojega potovanja po Nemškem, Francoskem, Taljanskem, Engleskem, Gerčkem i. t. d. serbski Anacharsis imenovan.

Temu je Gjordja poveril izrejenje svojega sina Aleksia, v letu 1811 pa mu je podelil čest ministra prosvete.

V učenosti sta tudi slovela Boža Grujović (Theodor Philipović) dohtar pravic rojen v Sremu, poprej učitelj v Čarkovi in Jovan Savić (Jugović) iz Banata, ktera sta pri popravi in ravnanju vlade veliko pripomogla.

Gjordja kot čudotvorec na svetu je bil zloj visoke, krepke postave, prebrisane glave, prederzen v nevarnostih in hraber v bojih. Pri delu nevtruden in čez vse zapopadke nevstrašen. Turki so se ga ravno tako bali, kakor ga Serbi visoko častili. Vedno je bil resen, pravičen in ojster, krivic in pregreh ni terpel. Njegova serčnost in hrabrost, po kterih mu je steklo, serbski narod na orožje zbrati in svojo domovino od sovražnikov iztrebiti, ste mu tudi v obližnjih državah spoštovanje pridobile.

Naj poprej Avstrijska ž njim v zavez stopi, kak hitro na svoji meji mir zagleda. Ruska tudi v prepiru in boju s Turskoj ga je imenovala svojega zaveznika, in združi svojo vojsko ž njegovo proti občnemu neprijatelju. Ruska ga je vendar tudi drugači počastila podarivši mu red sv. Ane I. verste, z žlahtnim kamenjem okinčan meč z nadpisom: »Branitelju

prave vere in domovine" in še več drugih častí. Bodi Bogu potoženo, da je ravno ta zaveza njemu in domovini propast prinesla. Zakaj kader sta njegova zaveznika Avstrijan in Rus Turke ukrotila, so mu ponudili (Turki) prav hasnovite pogoje za mir, alj on je jih odvernil rekoč, da hoče le v taiste privoljiti, v katere bo Rusija dovoljila. Alj kader leta 1812 Napoljon nagloma Rusijo prisili s Turčini v Bukarestu mir storiti, je Srbija drugoč pod turski jarm zabredla; zakaj hitro je priderla silna turska vojska v vbogo Serbijo.

Vendar Gjordjevo junaštvo ni vklonilo; nagloma jim gre nasproti na tursko mejo, in Serbijo skoz celo leto do jeseni pred vpadom obvarje. Poslednjič, ko je že vse sile zastonj napel brez upanja premage, je tudi on pristopil k ugovoru, ki ste ga Rusija in Turska storile, zaupajoč na boljšo priložnost.

Vedel je dobro, kaj ima od turske velikodušnosti pričakovati, zatorej je naglo v Avstrijansko pobegnul. Skoz celo leto je potem Gjordja Turke zaderževal, da niso, kakor so mislili, v Avstrijansko planuli, in tako je tudi zaveznikom pomagal Napoljona premagati. Vendar Serbom vse to nič ni pomagalo; zakaj s peklensko divjostjo so prigermeli Turki v Serbijo in planuli čez narod, kateri je bil bez povelnika, bez poglavarja.

Iz Avstrije se je podal Gjordja na Rusovsko, kjer je od svojega starega zaveznika po dokončanem francoskem boju pomoči iskal. Alj med tem se je vse spremenilo.

Bečki shod leta 1815 je evropejsko politiko in primere narodov čisto preobrazil. Gjordja je tedaj vidil, da mu ni ostalo drugzega kot vlastna moč, vlastno junaštvo in ljubezen svojega naroda. Sklenul je mende v porazumljenju z ruskim Carom se domu vernuti in še enkrat poskusiti vbogo domovino težkega jarma osvoboditi.

S jedinim družbnikom Naum-om je prišel v Semendrov krog kjer se je nekemu Vojčcu zaupal. Tukaj ga je pa tudi nemila smert zalezla.

V noči med 12. in 13. juljom leta 1817 so ga najemniki natihoma v spanju vmorili v neki bajtici na gori Krušica. Tako je moral vmreti osvoboditelj Srbije na veliko sramoto vsih, ki so se pri tem strašnem činu vdeležili.

Francl.

Ilirski evangelistar v Francoskej.

U vsih kerstjanskih državah je navada, da kralji pred kronanjem na evangelje prisežejo. Običajno je taj evangelistar v latinskem in le redko v narodnem jeziku pisan. V Francoskej je pa to vse drugači bilo. Tam so imeli za to slavnost knjigo evangelje, katera je bila v francoskej diplomaciji poznata po imenu: *Text du sacre* (svete besede).

Te bukve so bile prav lepo zvezane in z dragimi kamni okinčane. Shranjevali so jih v državnej blagajnici stolne cerkve u Reimsu, kjer so se stari francoski kralji kronovali. Ta knjiga je bila po svedočbah učenih pisateljev v dveh kolumnah pisana in sicer vsaka z drugačimi pismeni; za tega voljo so mnogi Francozi mislili, da je v dveh različnih jezikih pisana.

Kader je leta 1717 Peter Veliki, ruski Car v Reims prišel in rečeno knjigo vidil, je rekel čuvarjem blagajnice, da je jedna strana s slavjanskimi (cirilskimi) pismeni pisana, alj druge pa tudi Car ni poznal. Čuvarja cerkvene blagajnice u Reimsu g. g. C. Poirier in C. Engrand sta mislila, da je druga stran v gerškem jeziku pisana; kar je vendar velika pomota.

Verojatnije je sodil učeni Englez Tomaz Ford Hill, kateri je rekel, da je v cesarskej bečkej knjižnici ilirske, glagolitske knjige vidil, in da je Reimski evangelistar ravno s tacimi glagolitskimi pismeni pisan. Od koder je ta knjiga v Francosko prinešena, in iz katerih vzrokov so jo v takej česti imeli, se še do dones ni zaznati moglo. F. C. Alter misli v svojej diplomaciji, da je leta 1204 iz Carigrada tje prinešena bila. On je navedel dve kroniki, jedno gerčko od metropolita Doroteja in drugo slavjansko, katera je v rokopisu pri Benediktinih v šotskem samostanu na Dunaju. Obedve kroniki napominjate, da so Mletčani med drugim plenom iz cerkve carigradske sv. Sofije tudi jeden dragocen evangelistar odnesli. Dobrovski pa misli, da ga je Jelena, Serbska kraljica, okol leta 1250 — 1270 svojemu, kakor neki hočejo, očetu sv. Ljudevitu, francoskomu kralju, darovala. Dobrovski še dodá da se lahko razumiti more, zakaj je jedna strana s cirilskimi in druga z glagolitiškimi pismeni pisana: Kirilice so se namreč poslužili doljni Iliri (Serbi), glagolitičice pa gornji (Dalmatini in Horvati) posebno rimokatolički; in ker je Jelena k rimokatoličkej cerkvi spadala, je očitno, da je poslavenjeni text z glagolitiškimi pismeni napisati dala.

Izvir in aziatska starodavnost slavenskih ljudstev.

I.

Ako po verjetnosti Mozesovih bukev Noetovo rodovino za deblo spoznamo, iz katerega je po vesoljnem potopu celi človeški rod v treh prvinih vejah izhajal in se iz teh treh prvinih vej v šestnajstih odrastlinah po celem svetu razširil, tako moramo tudi Japetovo rodovino za tisto prvino vejo imeti, iz katere so indoevropski narodi svoj začetek vzeli. K indoevropskim narodom štejejo zgodopisci v Azii: Inde, Armene, potem nekdanje Mede in Sarmate, v Evropi 1. Gerke ali Helene in Latince, 2. celtogermanske rodove ki so nekdanj po zapadnoj in severnoj Evropi v Galii, Hispanii, Britanii, v Škandinavii in Germanii razširjeni bili, 3. slavenske ljudstva, k katerim se računijo a) vsi trakoški narodi, ki so v starodavnosti po Evropi in Mali Azii razširjeni bili in se v Gotove ali Dake, Mōzove ali Možove, Macedoace, Epirote, v Frigove ali Bregove, Lydove ali Ljude, Karove ali Kare (od kara, karati, ali pa od kara, cara, čeru) i. t. d. razdelili, b) ainetski, henetski, venetski ali vindiški rodovi, ki so iztočno po sedajnih kavkazkih deželah stanovali in se od tod po južnem in severnem obalu črnega morja na severno stran Male Azie in na Tavriški ali Kimerski polotok naselili. Aineti, stanujoči po Mali Azii so se prepeljali po trojanskej vojski čez jadransko morje in so se potem od obala tega morja do Dunave reke po južnoj Evropi razširili, ker jih rimski pisatelj Polibius (lib. II. c. 17) najde. Aineti ali Anti stanujoči na cimerskem polotoku na severnem obalu črnega morja so se pak do tatranskih gor in do baltiškega morja po severnoj Evropi razkropili, in teh spomene Prokop z timi le besedami: „*Ulteriora ad septemtrionem habent Antarum populi infiniti.*“ K slovenskim ljudstvom tudi štejejo nekteri starodavne Sarmate in Scite ali Čude, ki so po sedajnem Ruskem stanovali, potem starodavne Asire in Mede, ki so močno kraljestva v Azii vstanovili.

Izmed indoevropskih narodov bom od slavenskih ljudstev, posebno pa od henetskih rodov po verjetnih zgodopiscih skušal dokazati, iz katerih naslednikov Japetove, rodovine da izhajajo, in po katerih potih so se iz Armenie, iztočne dežele celega človeštva v sedajne kavkazke kraje

od tod nekteri v Malo Azio, nekteri pa v nekdajni kimmerski polotok ali v sedajno Krimeo in od tod v sedajne slavenske dežele preselili. Ljudstev Semove in Ilamove rodovine in njihovega razširjenja po izhodnej Azii, po celej Afriki in Ameriki ne opomnim, ker to zgodovino slavenskega naroda nič ne zadene. Izmed Japetove rodovine bom samo tiste naslednike omenil, ktere zgodopisci za predede slavenskih ljudstev deržijo, kakor tudi krajine dokazal, v kterih so slavenski prededi prebivali, prej da so se v sedajnih slavenskih deželah razširili. Izid in razširjenje ostalih evropskih ljudstev Japetovega pokolenja bom le tamkej opomnil, ker se ali v izhajanju ali naselovanju slavenskih ljudstev doteknejo.

„Sedem in dvajseti den sedmega mesca je obstala barka na gori Armenski,“ tako se bere v latinskej prestavi prvih Mozesovih bukev pogl. 8. 4. Hebrejski izvorni tekst pa pove: „na gorah Ararat“. Ime Ararat iz hebrejske besede har (po slavenskem hara, hora, gora, po greškem horos) izvira, ktera dvakrat zapisana: harhar (Ararat) sploh gornat, bregoviten kraj in več skupej sklenjenih gor pomeni. Cela armenska dežela je pa zlo bregovita in tudi Jezaja 37, 38, in Jeremia 51, 29 pričujeta, da je Noetova barka na armenskih gorah obstala. Po tem takem armensko deželo za zibel človeškega roda po potopu imeti smemo, kjer so Noetovi sini Sem, Ham in Japet*) izrastli. Mozes sedem Japetovih sinov imenuje. Njih imena so: „Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mosoh in Tiras. Kam da se je Gomer, nar starejši sin Japeta, in njegov zarod naselil, nam kaže prerok Ecehiel v pogl 38. 6, 21. 14, ker govori od dežele Gomerja, da je proti daljnemu severu blizo Togorma ležala in z Tirjo (Tirus) Feniškim mestom, kupčovala. Ime Gomer, ki se po spremembi glasnika **O** v **y**, **i** Gimer in po spremembi tihnika **G**, v **H**, **K**, **C****) tudi Himer, Kimer, Cimer glasi, se najde pri treh nar starejših evropskih narodih. Na kimmerskem polotoku (Cimeria Taurica), ki med črnim in azovskim morjem leži in rusko gubernio Krimeo obseže, stanujejo še zdaj in so od nekdašnjih Slaveni stanovali. Kafski protiv, ki tamkaj azovsko z črnim morjem

*) Ime „Japel“ se v greškem „Japetos“ in v iliroslavenski besedi „japa, japica,“ ki očeka ali ateja pomeni, zasledi.

**) Posebno se u slavenskem, in u vsih izhodnih jezikih glasniki in srodni tihniki radi eden v drugega spremenijo.

in Krimeo od kavkazskih dežel loči, je bil od greških pisateljev Bosphoros Kimerikos imenovan. Potem so tudi Slaveni v starodavnem času Kimeri imenovani bili. Kimeriae Tauricae spomene tudi Prokop in njegove bukve od gotiške vojske (str. 339) tudi naznamovajo, od kod da je Taurica svoje prve naselnike dobila. V teh bukvah namreč od kervave službe govori, s katero so Skiti ali Čudi v Taurici boginjo Živo častili, in potem še pristavi: »Ta služba se pa tudi pri Armenih v Acilisenu najde, ker so se stanovniki, kakor pravijo, tudi nekdanj Skite imenovali.« Acilisene je pa armenski okraj Ecele ali Ecelia u Visoki Armenii. Glavno mesto Acilisena je bilo Erisu, kjer se je po spričevanju Strabona XI. 532, in Plinia V. 24 zlati kip boginje Anaite ali Anaide častil, in od tega se je tudi okraj Ecele Anaitni okraj imenoval. V snežnej Armenii je tedaj kervava služba Anaide, ktera boginja se je pri Slovenih Živa imenovala, prvina bila in od tod se je z gomerskim ali cimerskim ljudstvom tudi v tauriško Kimerio vselila. U visokej Armenii so bili nekdanj stanovniki ravno tako, kakor v Tavrii Skiti imenovani, in tudi Xenofon je na svojem potu tamkej Skitinke najdel. Ti ustanovniki so bili Kimeri ali Gomeričani iz roda Gomer. Perva Kimeria je u visokej snežnatej Armenii bila in od tod je tauriška Kimeria, ki je še zdaj slavenska in je od nekdanj slavenska bila, svoje ime, stanovnike kakor tudi basnoverstvo, to je častenje malikov, dobila. Po tem najdemo ime Gomer ali Kimer med slavenskim ali nekdanjim scitskim ljudstvom in Slaveni so nekdanj Kimeri imenovani bili.

To ime se pa tudi najde pri germanskem narodu. Sedajna dežela Jütland se je v starodavnosti imenovala Kimerski polotok in ljudstvo, ki je tamkaj stanovalo, so stari zgodopisci Kimre ali Cimbri imenovali. Leti Cimbri so bili po spričevanju zgodopiscov nar starše ljudstvo germanskega roda, in so v letu 113 pred Kr. z Teutoni, drugim germanskim ljudstvom združeni, Rimljane pri Noreji premagali, al leta 101 pred K. so od Teutonov ločeni, v boju z rimskim vojskovodjam Mariam pri Veroni popolnoma pobiti bili, in kar jih je še ostalo, so se po zgornjej Italii razkropili. Od letih germanskih Cimbrov se tudi Bohartu zdi, da so iz Gomerovega zaroda bili. Potem takem je morala germanska Kimeria ravno tako, kakor tauriška ali slavenska svoje prve stanovnike od prve ali armenske Kimerie dobiti, ker se je tamkaj Gomerov zarod

perviĉ naselil. Vendar se germanska izrastlina Gomeriĉanov ali Kimerov ni po ravno tistih potih v Evropo naselovala, po katerih je slavenska hodila, ino po njih loĉenju od svojega debla, so se tudi njih jeziki loĉili in po raznih okolsinah ino krajih spremenili.

Tretji starodavni evropejski narod, pri katerem se sled ime na Gomer, Kimer najde, je galski ali celtiški narod. V popisovanju drugega popotvanja Argonautov se omene velika deželata galskih Kimrov; kjer voda Eridanus in Rhodanus (donesnja Rhone) v Rheno vtekate, tam se je začela in po rekah v okrog razširila. Tudi Jozefus Flavius Gomerja za očeta tistih Gomeriĉanov derži, ktere so Gerki Galaĉane klicali, in ki so v severnem kraju Frigije ali Bregije, dežele Male Azie, stanovali; bili so pa Galaĉani tudi Galjani, Gali imenovani. Tudi Bohart piše, da so Gali ali Celti iz Gomerovega zaroda bili; kako so se pak iz Male Azie v evropejsko Galio preselili, to dokazati ni namen tega sestavka.

Po tem, kar sim dozdam omenil, bi vsi tri starodavni evropejski narodi, kteri so prviĉ Evropo naselili, Gomerovo rodovino za iztoĉno vejo imeli, iz ktere so se v treh izrastlinah po Azii in Evropi razširili. In zares Mozes tri sine Gomerja imenuje: Rifat ali Ripat, Togorma in Askenac. Da so ainetoslavenske ljudstva Ripatovega, germanske Togormatovega in galske Askenacovega zaroda, po katerih potih da so iz pervine ali armenske Kimerie izhajale in v katerih deželah in krajih so se razširile, to jasno dokazuje Jozef od Görres v bukvah: *Völkertafel des Pentateuch, I. Die Saphetiden und ihr Auszug aus Armenien*. Po njegovem popisovanju je Ripatov zarod pot proti severu od armenske Kimerie do kavkazskih gor nastopil, kjer se je spet v tri izrastline razdelil, Ripat Venet, Ripat Ant in Ripat Slav, katerih je potem vsaka svoje posebne pote hodila, med tem ko se je Askanov zarod na zahodno stran od izvirne domovine obrnil in se v Bitinii, Troadi, Mali Frigii in Galacii vdomovil, kar iz tega izvemo, ker je v tistih krajih jezero, ki se mu Askansko jezero pravi, in tudi reka s tim imenom, in ker je v starih ĉasih tam mesto bilo, Askania imenovano. Tudi Aineas, trojanski knez, je svojega sina Askana klical. Togormatov zarod se je pa pri razširenju v sredo med Ripatovega in Askanovega uverstil. V prihodnem listu bom skusil razširjenje Ripatovega zaroda dokazati.

Staroslavjansko veroslovje.

Žalost vsacega Slavena obide, kedar naše sedajno stanje pregleda; alj groziti se mora, če se maličkaj v tužno minuloost ozre. Da so celi slavenski narodi zaterti, da je jim narodnost vničena in pogažena, da so podjarmljeni, se samosilnemu in prevzetnemu sovražniku ne zdi zadosti; temoč nas Slavene še ob sladko tolažbo, katero nam dogodivšina dodeli, opraviiti hoče, in kar želi, tudi izpolni: veličanstveno slavensko minuloost z gerdo temo zakriva.

Da je bilo Babilon slavno mesto, da ste Tirus in Zidon zavolj kupčije in blagostanja slovele, še vsakteri, z dogodivšino le poverhoma soznani, povedati ve, da je ravno že toliko sto in sto let od njihmal preteklo; če pa poprašáš za pretečenost slavenskega Severa, naša vednost komej dalej kot do 30 letne vojske seže. Ako pa koga clo za vero naših starih Slavenov popitaš, ti bode čisto obmolknul, desiravno bi od vere Rimljanov in Gerkov mnogo pripovedati znal. In vendar še ni 1000 let preteklo, od kar so mesta Vineta, Wolin, Arkona i. t. d. na starem Vindičkem morju (Dřtřee) zavolj kupčije in izobraženosti tako slovele, da so se prvim mestom tedajšnjega časa prištevale, in vera starih Slavenov je tako izverstna, da se veroslovju starih Rimljanov in Gerkov lahko uverstiti more.

Kakor vsi drugi narodi, ki so od Boga dobljeno razodenje zgubili, so tudi Slavjani mnogo Bogov moliti; alj pri vsem tem ni se zmisel (idea) jedinega Boga pri Slavjanih nikoli popolnoma utemnila. Tako so oni božjemu razodenju bližej stali, kot drugi narodi. Več krajev je sicer zavolj svetosti slovelo, alj med temi naj svetejša so bile mesta: Arkona, Rhetra, Štefin in Wolin.

Izmed mnogoverstnih bogov, ki so jih stari Slaveni molili, je bil Svantovit jeden naj imenitniših. Naj krasnejši tempelj Svantovita je bil v Arkoni, kjer je stala njegova štiriglavnata podoba z obritimi lasmi in bradó. Kaj ove štiri glave pomenijo, nihče ne more vganiti; obrita glava in brada pa pomenite, da te Bog, desiravno ni bil drugemu podveržen, vendar ni bil popolnoma svoboden in samosvoj. V desnej je deržal brončea rog, v levej pak v kvuk podpertí lok. Rog pomeni, da je dobrotljiv darovavec, lok pa, da je ostri kaznovavec vsega hudega. Suknja mu seže do stegen. Stal je na golej zemlji, zraven njega pa ležé berzda, sedlo in meč z zlatim deržalom in z lepo okinčano nožnico.

Zmed praznikov, kateri so se vsako leto Svantovitu v čest obhajali, je žetveno praznovanje nar bolj znano. Praznik je bil prosiven in zahvaliven, in se je vsako leto hitro po žetvi ob lepem vremenu obhajal. Duhoven, ki je Bogu darove doprinašal, je poprej tempelj z metlo osnažil. Svetišče so tako čestili, da noben, tudi duhoven pri očiščenju tempeljna ni se smel odahnuti. Kedarkoli se je hotel odahnuti, je skočil k vratam, da bi tega svetega kraja s svojim dihanjem ne oskrnil. Trume ljudi so pri darovanju tempelj obdajale. Klavni darovi se vpricho ljudstva zakolejo. Med tem Svantovitu posvečeni duhoven: „Grive“ imenovan iz presvetiša božji rog prinese, ga ljudstvu pokaže in pogleda, alj je lanski med že vsušen, kar je pičlo žetvo oznanovalo. Tedaj je duhoven ljudstvo opominjal, da naj bi si obilne pridelke skerbno prihranilo. Če se je pa rog še poln znašel, je jim duhoven obilno žetvo prerokoval in ljudstvo se je veselilo obilnosti, katero jim dobrotljivi Bog za prihodnje leto obetuje. Potem izlije duhoven z medom napolnjen rog k nogam Svantovita, ga zopet napolni in sam izpije. Dobro je pa tukaj razločiti med starim, skoz celo leto v tempeljno shranjenim, in od Boga, posvečenim medom, kateri minulost pomeni in se k Bogovim nogam izlije, in med novo napolnjenim, ki pomeni prihodnost in gorke želje ljudstva, da bi jih Bog obvarval silne nevarnosti, lakote in težav. Te med se je Bogu posvečil; zato ga je tudi le duhoven izpiti smel, da bi druge ustnice posvečeni rog ne oskrunile. Rog se potem zopet napolni in Bogu v naročje podá, da bi med za prihodnje leto obrnil. Potem silno velik jerbač (švniĝfučcu) prinesejo, da bi se mož prav lahko za njim zakril. Duhoven za njega stopi in vpraša ljudstvo, alj kaj od njega vidi? Če se mu je vprašanje potverdilo, moli Boga, da bi se prihodnje leto ne vidil več izza jerbača, opomeni ljudstvo k pobožnosti in zbor razpusti. Jerbač je predstavljal vsakletašnjo žetvo. Če je bila obilna, je jej tudi velikost jerbača primerjena bila; če je pa pri pičlem ostala, je prosil duhoven, da bi se prihodnjega leta ne vidil več izza jerbača, to je, da bi dobrotljivi Bog večo obilnost dodelil, ter je mu tudi veči jerbač obljubil.

Ko je bila daritev dokončana, se je ljudstvo k jedi in pitju spravilo, in v greh se je vsakemu šteló, kateri bi bil pri takej priložnosti trezen ostal.

Omika in izobraženje Slovencev.

(Spisal Svečan.)

I.

U naših slovenskih novinah, postavim u „Sloveniji“, u „Novicah“, „Vedežu“, „Ljubljanskem časniku“ in t. d. se je že mnogo govorilo in pisalo, kako inenitno in potrebno je posebno u sedajnih časih, da se ljudi omikajo in izobražijo. Za res! prav lepe in važne sestavke smo že od te reči brali! O, da bi blo pač vse to zlato seme na dobro, rodovitno zemlo padlo! Pa vendar naši ljubi Slovenci še ne čislajo in cenijo omike in izobraženja svojega naroda tako, kakor se spodobi, ne hrepenijo še po lepih in koristnih navkih, kakor jelenček po hladnej vodi. Omike in izobraženja je pa našemu narodu živo in neogiblivo treba, ako noče osramoteti, propasti in zginuti, ako hoče živeti, cveteti in sloveti. Sv. Hieronimu je vedno po ušesih šumel čudni glas: „Ustanite mertvi, in pridite k sodbi!“ Ravno tako naj po ušesih vsih Slovencev gromi sveti klic: „Ustanite Slovenci, in pridite k sreči in slavi!“

Naša mlada „Slovenska bčela“ je oznanila, da bode podučen list, je obljubila Slovence buliti, podučovati, omikovati in obraževati; zato sem se namenil nekaj od omike in izobraženja Slovencev pregovoriti; najprej od potrebe in dolžnosti, se omikovati in izobraževati.

Vsaki Slovenec je dolžen in zavezan se omikovati, izobraževati in u vsih znanostih napredovati za to, ker je kristjan, ker je državlan, ker je Slavjan.

I. Dolžen in zavezan je vsaki Slovenec se izobraževati zato, kjer je kristjan.

Bog je človeka stvaril, po svojej podobi ga je stvaril, ga obdaril s raznimi močnostmi in ga postavil za gospodarja in kralja celega stvarstva. Miljon in milijon stvari vidimo in poznamo, in vse te stvari dosežejo svoj poklic, spolnujejo svojo nalogo. Tam gorej na visokem nebu se neznani sveti sučejo, zvezde prijazno po noči miglajo, in hodijo zvesto svoje od stvarnika ustanovlene pote; blede luna ob stalnih časih milo iz zagor priplava, temno noč razsvetljuje in žalostno serce čudno potolaži; rumeno sonce vsako jutro ustane, s svojimi žarki gore in planine posrebrri, doline in loge, vesi in mesta oživi, in po dokončanem teku vsak večer k božjej gnadi gre. — Koliko milijonov stvari je tukaj med nami na zemli! Veselo ptice prepevlajo, de se vse po gojzdih in logih razlega, u morju, re-

kah in potocih ribe plavajo in na suhem se vsih sort živali rodijo, žita in zeliša rastejo, rože cvetijo, drevesa zorijo; — vse te stvari na zemli od orjaškega slona noter do nevidlivega červička, kteremu je kaplica vode veliko morje, od tanke jele, ki na visokej gori stoji, noter do male travice, — vse stvari dosežejo svoj poklic, spolnujejo svojo nalogo, in nam označujejo, da je vesvolen svet poln božje česti.

Človek pa — stvarjen po božjej podobi, — človek, krona vsih stvari — on, gospodar in kralj celega stvarstva bi pa ne spolnoval svoje naloge, on bi ne dosegel svojega poklica! Sedaj se pa vpraša, kateri poklic je človek od svojega stvarnika prejel, zakaj je Bog človeka stvaril? „Bodite popolni, kakor je vaš Oče nebeški popoln“, to je po besedah Jezusa Kristusa naš poklic, naša naloga. Se kakega koristnega dela učiti, svoj um in svojo pamet brusiti in razjasniti, svoje serce požlahniti in oplemeniti, svojo prosto voljo k dobremu nagibati, in u dobrem uterditi, in se tako Bogu Vsemogočnemu, Vsevedjočemu, Najmodrejšemu in Najsvetejšemu približovati, s eno besedo: se omikovati in izobrazovati, — to je cilj in konec vsacega človeka, to je poklic vsacega Slavenca. Vsako drevo pa, ki dobrega sada ne obrodi, bo izsekano in u ogenj verženo; vsaki človek, ki svoje talente zakople, s njimi ne baranta, in dobička ne stori, bo kakor nezvest hlapec veržen u vunnajno temo; — vsaki bo moral odgovor dajati od svojega hišovanja. Kako pa hočemo enkrat obstati pred božjim sodnikom, ako smo zlati čas potratili, svete dari in močnosti, s kterimi je nas usmiljen Bog obdaril, zanemarali in zakopali, ako u znanostih in vednostih nismo napredovali? Vsacega kristjana naj perva in naj večja dolžnost je dalej: „Ljubi Boga črez vse, in bližnjega, kakor sam sebe.“

Kdor pa Boga ljubiti hoče, mora nja prav poznati; čim bolj ko svet, božje stvari, njih lastnosti in moči poznamo, čim bolj ko se omikamo in izobražimo, tim bolj bomo obstati morali, da je Bog naj popolniše, vse ljubezni vredno bitje, katero smo mi črez vse ljubiti dolžni. Čim bolj mi človeško natoro, človeške lastnosti in sposobnosti poznamo, tim bolj bodemo tudi človeka štimali in čistili; čim več ko smo se naučili in znamo, tim več bomo tudi u stanu, nevedne podučevati, žalostne potolažiti, dvomečim dobro svetovati, bornim pomagati, grešnike svariti, s kratkim: s besedo in u djanju svojega bližnjega ljubiti.

Strašna in žalostna tema nevednosti, nevere in pregrehe je pokrivala vesvolen svet, ves človeški rod; — pride Jezus in reče: „Bodi svitloba! Ino svitloba je bila“. Po celom

svetu se je razlila prava luč keršanske vere, in s keršansko vero vred vse znanosti in veščosti: „svitloba je bila!“ Slovenci! Verzimo od sebe dela teme, in oblecimo orožje svitlobe! napredujmo u znanostih razvijajmo svoje moči, omikajmo se, izobražujmo se. Slovenci! mi smo učenci tistega, ki je prava luč sveta, ki razsveti vsacega človeka, kateri pride na te svet; sramota bi bila in greh, ki bi mi tavalj po temi. —

2. Vsaki Slovenec je dolžen in zavezan, se omikati in izobraževati za to, ker je d e r ž a v l j a n.

Človek je tudi dolžen za svojo časno srečo skerbeti; čas pa hiti, svet hitro napredaje; kdor toraj svojo oniko zauzema, tisti zaostaja in pride u škodo in nesrečo. Pogledjmo na kmetijstvo, rokodelstvo, tergovstvo, obertništvo! Koliko novih reči, od katerih naši predstariši še senjali niso; koliko čudnih naprav, ktere se marsikomu nemogočne zdejo!

Število ljudi na svetu silno hitro raste, zemlja pa noče bolj velika in široka in bolj rodovitna postati. Ako toraj hoče kmet na malem, tesnem prostoru toliko žeti, kolikor za svoj živež, za davke in druge reči potrebuje, mora on u kmetijstvu uapredovati, mora gledati in skerbeti, da zemlo prisili, več in obilnejši sadlja roditi. Ravno taka je tudi drugod. Rokodelci, kupčevavci, in obertniki se den na den množijo, tovarne (fabrike) se stavijo, stroji (mašine) se iznajdejo, da se mnogo lepe in čedne robe za dober kup nalela. Če hočejo toraj ljudi kej dela imeti, se od njega živiti, in svojim drugim potrebam postreči, je očevidno treba, da oni u tih znanostih napredujejo. Tako postavim je Bilčovs na Koroškem (Ludmannsdorf) svoj nekdanji prislužnik sedaj skoraj čisto zgubila. U Bilčovsu (bilka Strohbaum, biliti) so namre slamnjake delali; iz Tirolskega, Krajskega in še od daljnih krajev so po nje hodili, in lepe denarje donesli, pravijo 3 — 4000 rajn. sr. vsako leto. Sedaj so se tovarne postavile, drugi kraji so Bilčovsčane prekosili, in denarci kam drugod gredo, in le nekte re stare babice nekte re groše si sedaj s bilenjem in s slamnjaki prislužijo. Taka je povsod; kdor noče ubožati, mora knjige in časopise prebirati, da vidi, kako drugi ljudi polje obdelujejo, živino redijo; in sadje požlabtnujejo, kako si u rokodelstvu, kupčiji, in obertnji naprej pomagajo, in se živijo; to se pravi: Slovenec se mora učiti, omikati. —

Naša nova vlada (ustava, konstitucija) je vsim Avstrijancem mnogo novih in lepih pravic podelila; ustava je gospoda in kmeta, plemenitaeža in prostaka, bogatega posestnika in borgega gostača (oferja) zastran deržavnih in srenjskih pravic enake storila: vsi deržavlani so pred postavo jednakopravni

(gleichberechtigt). Dalej je ustava vsakemu državljanu dala pravico in svobodo, da sme u svoje srenji (soseščini), kakor tudi u deželnem in državnem sboru, če je u nja izvolen, brez straha odkritoserčno svoje misli razodeti, in za to alj uno reč pregovoriti. Prav imenitne pravice naša začasna srenjska postava (provisorischer Gemeinde-Gesetz) srenjam izroči; postavim gospodarstvo s srenjskim premoževjem, popravilje srenjskih potov, skerb za šolo i. t. d. tudi bojo sreaje pona-gale hudodelnike loviti, in jih višjim oblastnijam u pest izročevale, bojo pri popisovanju (konskribirengi), pri novačenju (rekrutirengi) cesarskim gosposkam na straani stale i. t. d. Kaj pa hoče srotle! pri tacih rečih govoriti, ako postav ne pozna, in ne ve, kaj sme biti, kaj ne sme biti, kaj bi blo koristno, kaj škodljivo?

Po novej ustavi ima vsaki, ki bo za to izvolen in poklican, pravico se udeležiti ne samo pri postavo-dajanju za srenje, temuč tudi pri postavodajanju za celo deželo, ja za celo državo. Na deželnem sboru se bo pogovarjalo in posvetovalo od reči, ki deželo (kronovino, Kronland) zadenejo, in se bojo za kronovino postave dajale: tako na državnem sboru za celo državo. Da Slovenec ne bo prisilen, poslance za deželni in državni sbor iz ptujega naroda voliti, in ptujce za svoje zastopavce in zagovornike izbirati, da bo tudi on u stanu pametno, modro in resno govoriti in sklepati, o koristnih in potrebnih naredbah svetovati in razsoditi, in kot unen in pravičen poslanec u sborih sedeti in sloveti: — je treba da se vsaki Slovenec na vso moč trudi in prizadeva, se omikati, si potrebnih znanosti nabrati, se na višjo stopnjo izobraženosti vzdignuti.

Od Slovencev, in slovenskega naroda se je do Marca 1848 malokedaj, ja clo nič kej slišalo; po ustavi so vsi narodi jednakopravni. Ustava in ustavna jednokravnost bo pa Slovincem le tedaj u prid prišla, kedar bojo Slovenci sami na svojih nogah stali, jo popolnoma upotrebovati in uživati znali. Dokler pa bojo Slovenci za drugimi narodi u omiki in izobraženosti zaostali, bojo ptuji bolj učeni narodi tudi za nje politiko delali, nad njimi gospodarili, — Slovenci pa bojo kakor doslej hlapci in sužni ostali. —

Vse naše nove še tako potrebne in koristne naprave in postave, cela naša ustava ne bo nič pomagala, ako vsi državljani Avstrijanske carevine, ako kmeti in gradjani, vsi nižji prosti ljudi ne bojo u znanostih napredovali: ustavna država potrebuje tudi izobraženih državljanov. „Dajte cesarju, kar je cesarjovega!“ Vsaki je toraj dolžen, ustavnega cesarja in njegovo ustavno vlado podupirati, kar je

pa brez omike in izobraženja nemogoče; le omikan in izobražen človek je u stanu, biti ustaven srenjčan, ustaven deželan, ustaven državljan. Za to je vsaki Slovenec dolžen in zavezan se omikati in izobražovati, ker je d e r ž a v l a n. —

3. Vsaki Slovenec je dolžen in zavezan, se omikati, za to, ker je Slavjan.

Ze u naj starejših časih je bil slavenski narod velik, izobražen in slaven. U dogodivščini slavenskega jezika in slovstva pravi slavni Šafarik: „Vidili smo iz kratkega zgodopisa navad in šeg starih Slavenov, da so od nekadaj (že u nepomnijih časih), že dolgo prej ko so se keršanske vere poprijeli, mile zveze gradjanstva, vojsko, kmetijstvo, tergovstvo in obertništvo poznali, in imeli vasi in mesta, svoje bogove in božje veže, u kterih so se zavolj žertvovanja, zavolj sodeb, in zavolj občnega posvetovanja snidavali; da so sicer malikovavci bili, pa nikakor taki okrotniki alj divjaki, kteri bi nič ne bli vedeli od jednega naj vikšega Boga, nič od neumerjočnosti duše; da so vsi s pripomočjo svojega vsi u kolenom znanega jezika u neraztergljivo versto sedinjenih držav sdruženi bli. Na tako vižo so morali že tačas Slaveni svoje slovstvo in že zadosti izobražen, očiščen ino na stopnjo popolnosti uzdignjen jezik imeti.“ Tako so naši predstariši, slavni Slavjani, še dolgo pred rojstvom našega zveličarja sloveli kot omikani in veliki narod. Od Tater do jadranskega, in od Tirolskih planin do črnega morja so imeli svoje stanovitne sedeže, niso le samo od pastirstva, lovitve zverin in ribštva živeli, temuč so poznali umetnosti izobraženih narodov, obertnijo in kupčijo, so obdelovali polje in vinograde, in redili živino, niso tedaj na nizkej stopnji omike in izobraženosti stali. Clo visoko učeni Rimlani so Slavjane zlo štimali, so iz med njih si bili izbrali naj hrabrejše in krepkejše vojšake in bojare, tudi vladike in vojvode, in Slavjane najdemo tudi na cesarskem prestolu u Carigradu. —

Pa Rimlani so Slavjane podjarmili, njim svoj lastinski jezik urinili, jih polatinčili. Rimsko cesarstvo so Nemci razderli, in tudi Slavjane pod svojo oblast spravili, ino jim svoj nemški jezik usilili, jih ponemčili. Od tih mal so slavjanske modrice utihnile in drugod pobegnile, Slavjani so zgubili svoj jezik in svoje slovstvo, in so u omiki in u znanostih za drugimi narodi zaostali, in le to je sila čuda božja, da slavenski narod u tih brezštevilnih stiskah in nadlogah, ki so ga sto in sto let žulile in tlačile, ni poginul, konca ni storil. Slavjanski narod po božjej milosti še živi, in šteje 80 milijonov duš, toliko, da jih nobeden drugi narod u Europi toliko ne šteje. Tudi mi Slovenci na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Oger-

skem, Primorskem, in Benetskem, tudi mi Slovenci, ki je nas več kot $1\frac{1}{2}$ milijon, slišimo k temu slavenskemu narodu, tudi mi smo sini in unuki zlahtnih, izobraženih in slavnih Slavjanov. Vsaki dober sin blago in premoženje svojih starišev ceni in varje, njih čest in slavo ohraniti in povišati želi; — nam Slovincem bi pa ne imelo mar biti za nekdanjo čest in slavo našega naroda, mi Slovenci bi mogli biti tak nehvaležnega, črnega serca? Pa le prosvitlen, omikan, in izobražen narod bode srečen in slaven; na omiko in izobraženost se upira vsacega naroda sreča in slava; le tako bojo tudi Slavjani svojo nekdanjo slavno ime zad dobili. Za tega voljo je vsaki Slovenec dolžen in zavezan, u znanostih napredovati in se omikati, ker je velike Slavije sin, ker je Slavjan. —

Nobeden umen človek ne dvomi, da je vsacega človeka največja potreba in sveta dolžnost, u vednostih rasti in se izobražovati; zato mislim, da sem dosti govoril in le samo to iz celega serca želim, da bi moj glas — na srečo in čest dragih Slovencev — ne ostal glas upijočega u puščavi! — Naša „slovenska bčela“ se bo prizadevala in trudila, to zlahtno delo — omiko Slovencev — krepko podpirati; za to slovenski vlastenci pomagajte, Slovenci berite! —

Narodno pesništvo.

Ljubezen do petja je celemu slovanskemu narodu globoko vko-
reninjena. V pesmih razodeva Slovan žalost, ki ga tare, in
veselje ki mu serce širi, da bi tudi v drugih enake občutke
obudil. V pesmih ohranjuje žalostne, in vesele prigodbne svoje-
ga naroda, v pesmih slavi hrabrost svojih junakov, tako da
se narodne pesmi posebno pri Jugoslovanih pesniška zgodov-
vina naroda imenovati zamorejo.

Kako koristno, in clo neobhodno potrebuo je za izobra-
ženega Slovana, se soznaniti z narodnimi pesmi, dokazuje viso-
kó učeni Ceh Vaclav Hanka v 2. natisu „Slavina“ ki pravi:
Pesmi prostega ljudstva niso samo glede jezikoslovja, ampak
tudi glede kraso- in narodoslovja imenitne in koristne. One
so podobe, iz katerih se značaj vsakega naroda naj bolj spo-
znati zamore; one so zgodovina notrajnega sveta in življenja;
one so tako rekoč ključi k svetišču narodnosti, Kdor narodne
pesmi zamečuje, nikdar ne bode spoznal, kaj je člo-
veštvo, ki se ravno tako v pastirskih pesmih kakor v egiptov-
skih piramidah razodeva. V rodbinah, rodovih, kolenih in

narečjih spoznamo, kaj je narod, v narodih pa, kaj je človeštvo. Take pesmi iskati in nabirati je po tem takem saj ravno tako zaslužno, kakor nabiranje starih ostankov, mumij, dnarjev, pisem, pepelnikov, pušic, mečev, sulic in drugih enacih spomenikov, katerih iskanje in nabiranje vsaka dobro uredjena država podpira. Tudi za izobraženega, ki se je iz svojega naroda na višji stopnjo razsvečenja in čutenja povzdignal, so narodne pesmi zelo zanimive, ker v njih kakor v ogledalu vidi, kaj bi sam bil, kako bi sam mislil in čutil, kako bi svojo žalost in veselje, tugo in ljubezen na znanje dajal, ako bi bil v nizkem stanu ostal, in če bi ga ne bila šola iz prostega naroda odločila. On tako rekoč po dolgem popotovanju spet k svoji in prvini prijatelji pride, katerih glasovi ga opominjajo na presrečne dni njegovega mladega dinstva."

Pa čim bolj se slovanski rodovi k takej ptuji izobraženosti približujejo, tim bolj petje mičnih narodnih pesem opešuje. Treba je zatorej pri takem hrepenenju po zapadno evropski izobraženosti se živo poprijeti nabiranja narodnih slovenskih pesem po izgledu drugih slovanskih rodov in te lepe cvetlice, ki so iz prostega pa tudi manj pokvarjenega ljudstva scvetele, pozabljivosti oteti. Spoznati moramo sicer, da Slovenci nemamo toliko in tako izvrstnih junaških pesem, ko jih p. Serbi imajo, pa velika škoda bi bila, ako bi se še te, ki jih imamo, pozabile. Tudi glede čistosti jezika ne moremo slovenskih pesem s serbskimi primeriti, ker so Slovenci že toliko stoletij v silno silno ozki zvezi z Nemci in drugimi narodi bili; in zares se moramo čuditi, da se je še toliko slovenskega duha v njih ohranilo.

Prav lepo zbirko narodnih slovenskih pesem nam je že naš rojak slavno znani Stanko Vraz oskerbel, ki je pri vsaki pesmi pripisal, kje jo je slišal, in jo je ravno tako zapisal, kakor jo prosto ljudstvo poje. Tudi v „Šafarikovem narodopisu“ se nekoliko ravno tako zapisanih slovenskih pesem znajde. Le škoda, da tiste v 5 zvezkih izdane „Pesmi kranjskega naroda“ niso ravno tako zapisane. Od našega slavnega gosp. M. Majerja imamo pa „Pesmarico cerkveno“ lepo zbirko narodnih cerkvenih pesem, ki so pa zatoraj v nekterih besedah in pismenkah popravljene, da bi jih Slovenci povsod v cerkvi rabiti mogli. H tej pesmarici so tudi narodni napevi pridjani, kar je vse hvale vredno, in kar bi se tudi pri nabiranju posvetnih pesem posnemati imelo.

Dragi rodoljubi skerbimo, da se bode „Bčela“ tudi sladkega medu lepih na širokem polju narodnega pesništva cvete-

čih cvetlic naserkati in jih po tih listih svojim marljivim čitateljem ravno tako, kakor jih ljudstvo prepeva, bez vsakega dodatka podajati zamogla.

Sosebno pa pozivamo vas, slovenske učence, ki se bote v kratkem med svoje deželane podali, da nikar ne zazabite, tih starih ostankov in spomenikov, negdajne slave našega rodu kolikor je mogoče z napevami vred zbirati ter jih tako pozabljivosti oteti.

Podamo tu eno narodno pesmico za poskušnjo :

I.

Svatovna pesem.

(Zapisal J. S. u Ločah blizo Rožeka.)

Pošušej poštena nevesta
Vesevo te cavmaršči hvas!
Te cavmar*) se pele po ceste,
No ima do tabe obvast.
Ti vzemi svovú od mene
In od očeta tvojhá,
Od bratrov, od sester, od mame
Noj od stanu ledečnaha.

Ti bodeš te krancel zhubiva
Stopiva v te zakonšči stan;
Te stan se ja kne zamečuje
Je velko od Bohá štimán.
Ti bodeš v tam stanu živeva
Noter do hroba tvojhá;
Boš hijeka hajeka peva,
Ki boš zibava sinka tvojhá.

Najprej sedej prosi starejše,
Potlé pa te druje ljudi,
Kar si je razžaliva poprej že,
Je prosi, da ti odpustó.
Vsi umšamo srečo nevesti,
Vse lete, vse ure srečne,
Te cavmar se pele po ceste
Ja z velčim veseljam po té.

Književni pregled.

U oglednem listu naše: „slovenske béele“ smo bili obljubili, da bomo vse važnije kujige Jugoslavenov, kolikor so nam znane, maličkaj pretresli in tako občinstvu naznanili. S serčnim veseljem bomo zatorej vsaki

*) Cavmar-svatovski vodja, Brautführer

prikazek na polju jugoslavenskega slovstva in vsaki pomoček za povzdigo našega toliko stoletij zanemaranega in zatertega naroda in jezika pozdravili, zakaj omika našega milega jezika in izobraženje našega rodu bode prihodnjic naša jedina skorb, naša blisketeča danica. Začnemo z naslednjima:

Naravoslovje ali Fiziko, po domače zložil K. Robida, učitelj.

Proti koncu minulega leta je nam došla ta za vsacega Slovenca silno koristna in imenitna knjiga. Celo delo je prav izvrstno, jezik dobro izurjen in lahko razumljiv.

Kar se izrazoslovja vtiče, je težko vsim vstreči; od našega učnega g. pisatelja vendar mislimo, da je sedajnim tirjavam gotovo zadostil; zakaj izrazi so dobri, zapadljivi in kar je mogoče obče slavenski.

Vravnava te naravoslovne knjige je umno omišljena in tudi izvrstno izpeljana. Razdelil je g. pisatelj celo delo u tri poglavja. U prvem govori od vagljivih, u drugem od nevagljivih tel, in u tretjem od postav vesoljnega sveta. Pervi del obseže 1. tela sploh, 2. ravnovago in gibanje sploh in stalnih tel posebno, 3. ravnovago in gibanje kapelin, 4. ravnovago in gibanje vdušnih tel, 5. zvuk. Drugi del zapode 1. svetlobo, 2. gorkoto, 3. magnetičnost, 4. električnost. Tretji del govori 1. od ravnovage in gibanja vesolnega sveta in zemlje posebno, 2. od videza in velikosti zvezd, 3. od velikosti sveta.

Vsi ti deli so izvrstno dognani, vsaki predmet z naj priličnimi vsakdanjimi podučivnimi izgledi razjasnen in prav zastopljivo dokazan. Nadjati se je, da bode ta zlata knjiga Slovencem veliko hasmla. Mi jo pa po naše dolžnosti še jedenkrat vsakemu prijatelju slavenskega slovstva živo priporočimo, sosebno pa g. učitelje realnih in gimnazialnih učivnic opomnimo, da bi slovensko mladež kmalo s tim izvrstnim delom u šolah soznanihi. Natis Jož. Blaznika u Ljubliani je silno, silno lep. Knjiga u osmerki 123 stran debela in z mnogimi obrazi ozalšna, velja le 36 kr. sr. Založil jo je g. spisatelj sam. — b —

Obuka malenih ili katehetika. Spisal Dr. Stepan Hiašević, profesor bogoslovja u Zagrebu.

Ni tomu davno, kar je ova u jugoslavenskem slovstvu tako važna i imenitna knjiga na svet izišla. Rad bi, ko bi mi mogoče bilo, spisatelja med naj svetleše zvezde uverstil; — pomagajte mi, njemu spodobno slavo zapeti. Druzega ne morem, kakor ponižno reći: Verozakon, s katerim je dobro znan, mu je odperl oči uma in razuma, njegov sod zastran važnosti in vrednosti knjig je ojster, trud je njegovi oča, marljivost je njemu mali, svete resnice imajo sedež u njegovem sercu, utemelil je celo delo na lastnoj skušbi, bil je s otroci otrok; zato je s pomoćjo svojega izvrstnega jezikoznanstva zadačo svojo srečno rešil. Vsjal je čvrsto seme, obilna bo pa tudi njegova žetva. Slava naj mu je neumerljiva.

Bogoslovci, lepa cveteča nada slavenske majke in cele naše prihodnosti! za Vas, predragi bratri! je sosebno namenjena ta velevažna knjiga, ki je doslej mojega vedenja še nismo imeli. Ona bode gotovo prezlahten biser u kroni preljubljene matere Slave. Knjiga je natisnjena u tiskarniei Dr. Ljudevita Gaja u Zagrebu in velja 1 gld. 30 kr. sr.

Dvorčan.

Z m e s.

Cvetlice ljubezni.

1. Uvod.

V strune lire hočem seči, kakor mi jih je Bog v serce vtisnil; vsaka misel naj bo cvetlica v dihu naše spomladi! — Vsaka tih se je v sercu scimila; slavjanska kri jih je rodila. — Vsaka njih je le ljubezen do tebe draga, mila zemlja moja!

In vi, ki jih bote brali, ne mislite, da so le besede; — beseda gine, — ljubezen nam ostane.

In za to sim jim dal kal pognati in za to sim jih zapisal: da bi vam ogenj dajale, da bi vas vnele za čest domovine svoje, da bi hrabri bili, iskreno se ljubili, in če bo treba bojevali se z ojstrim mečem. —

2. Nad grobam Prešerina.

Stojim tu nad grobam našega Prešerina! nad grobam nevmerjočega pesnika, kateri je že davno pel: „da bodo vremena Krajncam se zjasnile, — jim mišje zvezde kakor enkrat sijale, nad grobam slavnega moža, ki je o prvi, še temni zori svoje mladosti v pesmih, katere so mu iz serca kali pognale, nebesa za milost prosil, da bi predramil naše slovenske sinove, da bi jim večni gospodar serca vnel za čast domovine, da bi vtolažil razpartije in zjedini rod Sla enšine cele. Skelela ga je mena, da Slovenec mije ne ljubi matere svoje va - nj upajoče, da sinove slavne zemlje vneti ni mogoče, je njegovemu sercu britke boli zavdalo. — Ino pel je in pisal, da bi zbudil Sloveščino celo, da bi vernili k nam se časi sreče, ino te in take misli so dale njegovim pesmam povod in moč! —

Ino dočakal in zaživel je Prešerin leto, v katerem so se zvezde slavne domovine za majhen čas zjasnile; z veselim sercam je zagledal in pozdravil drage barve domačega bāndera, in upajoči je sklenil, da je izpolnjena njega vroča želja za samostalnost Slavije. — Alj komaj je njegovo truplo merzlo postalo, mu moramo že v černo jamo tožiti: „Blagor tebi, de si sklenil! blagor tebi, da si zaperl trupla okó! o blagor tebi, da ti ne bije več tvoje milo sercé! — ti „pevec“ ne boš nikdar gledal mlačnost in sramoto svoje domovine! — Tebe, Prešerin! ki si v svojih pesmah nevmerjoč, je večni gospodar nebes in zemlje k sebi poklical, da bi tukaj ne gledal sužnih dni svojih mlačnih bratov! — Alj ti si nam zdaj svetnik postal, in v tebe, v katerem se zdaj ljubezen domovine zjedini, v tebe zaupajoči molimo: „moli in prosi pred nebeskim prestolam, da se ne zdrobi ljudstvo tvoje ljubezni, prosi Boga za zmago čez naše sovražnike, prosi za svobodo, ednakost in bratinstvo, sosebno pa za serčno jedinstvo slavjanskega naroda! — Litijan.

O p o m b a. Temu mesečnemu zvezku je pridjan zavitek za prvo čvrtletje in pa tudi prva pola „spisovnika“, kterega bomo svojim rodoljubnim čitateljem bez vsega plačila u roke podali.

SLOVENSKA BČELA.

Podúčen in kratkočasen list.

Pervi tečaj.

1850

Perva polletje.

Odgovorni izdatelj:

Ferdinand žl. Kleinmajr.

Oglas in povabilo.

S pripomočje več rodoljubnih pisateljev na Koroškem, Krajskem, Štajerskem in Primorskem, na Dunaju in u Pragu izhaja pod naslovom:

SLOVENSKA BČELA,

podúčen in kratkočasen list,

v mesečnih svezkih ovi lepoznanski časnik.

Namen tega leposlovnega časopisa je: slovenski duh in ljubezen do mile materinščine zbudjati in oplemeniti, in predrage slovenske brate z domačim slovstvom in tudi s slovstvom drugih slavenskih bratov soznati. Zatorej bode naša „bčela“ nar poprej domače gorice in dobrave obletala, in med čiste slovenščine nabirala, in se potem tudi po prostranih poljanah slavenskega slovstva od sinje Jadre do lednega Balta ozirala, in kar bi Slovencem v razveselenje alj poduk služiti moglo, jim v domačem jeziku po tih listih podajala. Včasih bomo kak maujši sostavek ne samo v slovenskem temuč tudi v izvirnem jeziku natisniti dali.

„Slovenska bčela“ bode tedaj donšala:

1. Pesme, balade, legende in vse druge pesniške sstavke;
2. Pripovesti, pravlice i. t. d. Naj ljubše nam bodo, ako je jim predmet iz slavenske dogodivščine vzet;
3. Življenjopise sosebno za Slavene imenitnih možev;
4. Kratkejše igre za slovensko gledišče;
5. Sstavke iz slavenskega narodopisa in basnoslovja; popisovanje šeg in običajev slavenskega naroda;
6. Sstavke iz dogodivščine narodov in literature, iz zemljopisa, prirodoslovja, naravoslovja, krasoslovja, detovodstva i. t. d.

SLOVENSKA BČELA.

Podúčen in kratkočasen list.

Na svitlo izdajana

S pomèjo veè rodoljubov.

Pervi tečaj.

Pervi svezek.

Cena 1 gld. sr.

V Celovcu, 1850.

Natisnil Ferd. žl. Kleinmajr.

Na prodaj imá jo v Celovcu Sigmund, Leon in tiskar, v Ljubljani Lerher in I. žl. Kleinmajr, v Celju Jeretin, v Marburgu Leirer, v Gradcu Mayer, v Gorici Paternolli, v Terstu Živic in v Belaku Poznik.

СЛОВЕНСКА БИБЛИОТЕКА

Литература в Кривоштанском крају

VI. 30, 24443. 3

Handwritten signature

Ljubljana, 1930.

Knjižnica Narodne in univerzitetne

Knjižnica Narodne in univerzitetne
Ljubljana, 1930. 30. 24443. 3

I m e n i k

častitih g. naročnikov slov. bčele i verlih podpornikov slaven-
skega slovstva.

G. Ahačič Dragotin, sedmošolec v Ljubljani	G. Cerer Ferd, c. k. okrajni sodnik Dinjanu.
» Ajchelburg Dragotin baron, c. k. okrajni sodnik v Teržiču.	» Cerin I., c. k. sodni prisednik v Celovcu.
» Ajchelburg Franc, c. k. uradnik v Celovcu.	Preblagorodni gospod grof Gustav Chorinsky, c. k. deželni poglavar na Krajskem.
» Aleš Lovre, bogosl. 3. leta v Celovcu.	G. Cigale Matevž, c. k. ministerski koncipist na Dunaju.
» Aleš Miklavž, župnik v Plajberze.	» Ciringer Jernej, kaplan v Jarenini 5 iztlisov.
» Anderiaš Jožef, exposit. v Maria Hülff.	» Cizej Peter, kaplan v Čadrami.
» Antolič Ivan, kaplan pri Svetinjah.	» Cvetko Franc, kaplan pri sv. Tomažu na Štajerskem.
» Arzenšek Juri, kaplan u Pišaju.	» Čare I., kapl. pri sv. Jakopu v Rožju
» Ažman Janez, adjunkt pri okr. sodnii v Novem mestu.	» Čelešnik Jožef, c. k. okr. sodnik v Kostanjevici.
» Balon Anton, bogosl. 3. leta v Celovcu	» Čepe Franc, dekan v Jarenini.
» Berlič Franc, kaplan v Mooskirchen.	» Černe Martin, župnik v Sromlah.
» Bonner Jož., kaplan v Šent-Mihelu.	» Černic Janez t kaplan v Tinjah.
» Bornšek Maks, petošolec v Celovcu.	» Čolnik Matia, pri sv. Benediktu blizo Radgone.
» Božič Balant, kaplan v Blatogradu.	» Debevc P. Tinotej, franciškan v Brežcah.
» Brence Bartol, duhovski učitelj v Boljuncu.	» Demetrovič Nestor, tergovec v Velikem Bečkereku v Vojvodini.
» Brence Janez, kaplan v Planini.	» Dimec Avgust v Ljubljani.
» Cafov Orosi, kaplan v Frauheimu.	» Dobajnikar Šime, duhovnik v Celovcu.
» Cajnker Franc, kaplan v Lembachu.	» Dolenc J. pravdosrednik na Dunaju.
» Cajnker Lovre, kaplan pri Kapeli.	» Dolinar Matjaš, kaplan v Ljutomeru.
» Cegnar Franc, v Ljubljani.	» Domicel Franc, sedmošolec v Ljubljani.
» Cenc Gašpar, kaplan v Pragvaldu.	
» Centrih Anton, župnik u Reichenburgu.	

- G. Drobnič Jožef, učitelj 3. lat. šole v Celju.
- Slavno Društvo bravno v Ločah blizo Verbe.
- » Društvo slovensko v Gradcu.
- » Društvo slovensko v Ljubljani.
- » Društvo slovensko v Terstu.
- G. Eišpiler Andrej, mestni kaplan v Celovcu.
- » Endlicher Rud., kancelist v Ložah.
- » Ferčnik Lambert, bogosl. in mešnik v Celovcu.
- » Ferk Matjaš, kaplan v Ljutomeru.
- » Ferme Ant., kaplan per sv. Petri.
- » Fohn Fr., kaplan v Sevnici.
- » Franc Jernej učitelj latinskih šol v Celju.
- » Fresl Franc, bogosl. 4. leta v Celovcu.
- » Furlani Jož., duhoven v Karmuni.
- Slav. Gerlovičeva kavarna na Dunaju.
- G. Gestrin Leop., duhoven v starem Tergu.
- » Golob Miha, bogoslovec v Gradcu.
- » Gregl I. bogosl. 1. leta v Celovcu.
- Gospodična Gresl Josipa v Trebnjem.
- G. Grivec Prostoslav bogosl. 4. leta v Ljubljani.
- » Gruden Jakob, kaplan v Mirni.
- » Guzaj Jernej, bogosl. 3. leta v Celovcu.
- » Hajšek I. bogosl. 1. leta v Celovcu.
- » Herker Rok, v Borovljah.
- » Häuser Ferd., lekarnik v Celovcu.
- Gospa Hermansthal Amal. na Dunaju.
- G. Hermeter Blaž, bogosl. 2. leta v Celovcu.
- » Hladnik Janez, Dr. namestnik derž. pravd. v Belkovecu.
- » Hladnik Matevž, učitelj 4. šole v Gorici.
- » Hobel Franc, sedmošolec v Celovcu 3. iztise.
- » Hojker Karl, oskerbnik v Schneeburgu.
- » Holc Jakob, kaplan pri sv. Jakobu v slov. goricah.
- » Holibar Miha, kurat v Wajfeldu.
- » Huber Ivan, teržni pomočnik v Ljutomeru.
- G Incinger Jož., petošolec v Celovcu.
- Incko I., fajmošter v Grafendorfu.
- » Jakopič Janez, kaplan v Štabne.
- » Janežič Bal., petošolec v Celovcu.
- » Janežič Franc, bogosl. 2. leta v Celovcu.
- » Janežič Gregor, godec v Lišah.
- » Janežič Maria, kmetica v Lišah.
- » Javornik Placid, župnik v Šent-Jurju.
- » Jenoh Martin, kaplan v Šent-Vidu.
- » Jeraj Jožef, bogosl. v Celovcu.
- » Jeriša Franjo, pravnik na Dunaju.
- » Jeriša Luka, kaplan v Škofičah.
- » Kandolini Adalbert, sodn. pridružnik v Idriji.
- » Kanduč Jož., župnik na Berde.
- » Kaplen Bogomil, bogosl. 4. leta v Ljubljani.
- » Kasl I., adjunkt v Šent-Pavlu.
- » Kasl Jož., kaplan v Šent-Marjeti.
- » Karner I., privat v Celovcu.
- » Katnik Al., kaplan v Šent-Marjeti.
- » Kazda Vik., kaplan v Širnici.
- » Kelih Jožef, pravnik na Dunaju.
- » Keržič Greg., pravnik na Dunaju.
- » Kiršner Avg., župn. v Šent-Janžu.
- » Klančnik Juri, bogosl. 3. leta v Celovcu.
- » Kocijančič c. k. učitelj sv. pisma v Gorici.
- » Kočevar Štef., c. k. zdravnik v Podčetrtku.
- » Kokic Jož., kaplan v Leiflingu.
- » Koler Janez, kaplan v Žabnicah.
- » Kometer Janez, spovednik pri nohah v Celovcu.
- » Košan Franc, bogosl. 3. leta v Celovcu.
- » Kovačič Jožef, bogosl. 4. leta v Gradcu.
- » Kragl Martin, bogosl. 2. leta v Celovcu.
- » Krajnc T., kaplan v Leskovici.
- » Krajnc dr. J., docent v Gradcu.
- » Kramberger Felix, korar v Voravi.
- » Kramberger Loyre, kaplan pri sv. Križu.
- » Krašković Jan., kaplan v Krajnski gori.

- G. Krašovic Jož., župnik v Cirklah.
 » Krener Janez, bogosl. 2. leta v Celovcu.
 » Krišnik Štef., posestnik v Motniku.
 » Kroflič Miha, bogosl. 3. leta v Celovcu.
 » Kronik Jan., župnik na Bistrici.
 » Kronik Franc, kaplan na Tholci.
 » Kumer Jan., župnik v Komendi.
 » Kumer Jan., šestošolec v Celovcu.
 » Kurelac Franc, prof. ilirskega jezika v Reki.
 » Kušar Gregor, kaplan v Portoli.
 » Kvas Koloman, c. k. učitelj slovenščine v Gradcu.
 » Lacković Juri, župnik u Petriancu kod Varaždina.
 » Lečnik Leopold v Gutenšteinu.
 » Leirerjeva knjigarnica v Mariboru 4 iztise.
 » Leks Gabriel, bogosl. 2. leta v Celovcu.
 » Lesjak Balant, župnik v Dvoru.
 » Lesjak Bal., šestošolec v Celovcu.
 » Lesjak Franc, osmošolec v Ljubljani.
 » Lesjak Gašpar, kaplan pri sv. Ćmi.
 » Levstek I., šestošolec v Ljubljani.
 » Likar Jakoslav, bogosl. 4. leta v Ljubljani.
 » Link Balant, župni namestnik v Ukovah.
 » Lukanc Jak., župnik v Ločah.
 » Lukanc Jožef, sedmošolec v Ljubljani.
 » Lunder Jožef, v Terstu.
 » Maček Simon, učenik v Kropi.
 » Magdič dr., v Ormužu.
 » Majciger Janez, sedmošolec v Celovcu.
 » Majer Matia, duhovnik v Weisah.
 » Majrič I., kaplan v Borovljah.
 » Mak Franjo, kaplan v Skalah.
 » Marešič Jožef, kaplan v Šent-Mihelu.
 » Marković Matevž, kaplan v Tinjah.
 » Matek Juri, kaplan pri Šent-Jerneju.
 » Matušič Juri, c. k. učitelj v Mariboru 4. iztise.
- G. Mihelak Pavl, vojaški asistent v Mariboru.
 » Milar And., župnik pod Ljubelam.
 » Muden Šimon, bogosl. 3. leta v Celovcu.
 » Müller J., učenik v Šent-Lenartu.
 » Muršec Jož., c. k. učitelj v Gradcu.
 » Musi Pet., izgledni učenik v Šonsteinu.
 » Namre Anton, župnik v Getenici.
 » Navratil Anton, osmošolec v Ljubljani.
 » Novak Jož., kaplan v Šent-Janžu.
 » Novak Tom., kaplan v Sovodnjah.
 » Gosposdična Oblak Alojzija v Ljubljani.
 » G. Oliban Anton, bogosl. 4. leta v Šent-Andrašu.
 » Orožen Ignac, vikar v Celji.
 » Otoničar Matevž, šertošolec v Ljubljani.
 » Ožgan Franc, kaplan v Žabnicah.
 » Petan Franc, bogosl. 1. leta v Celovcu.
 » Pfeifer Janez, kaplan pri Šent-Jerneju.
 » Prešern J. v Borovljah.
 » Pichler Adam, vodja semenstva v Celovcu.
 » Pikel Mihael, dekan v Brezrah.
 » Planinšek Janez, rudarski praktikant v Idrii.
 » Plemelj Pr., učenec zdravilstva na Dunaju.
 » Pleško Dragotin, sedmošolec v Ljubljani.
 » Pleško Franc, sedmošolec v Ljubljani.
 » Polak Edvard, župnik v Šent-Marjetji blizu Novomesta.
 » Popelar Franc, v Ptujem.
 » Potočnik Lovre, bogosl. 2. leta v Celovcu.
 » Požar Mihael, kaplan v spodni Putzgavi.
 » Praprotnik Andrej, učenik v Kamnorigici.
 » Pugelj Martin, učitelj v Mirni.
 » Pucher Lavoslav, učenec zdravilstva na Dunaju.
 » Pušl Anton, kaplan v Šent-Jurju.

- G. Rabič Šimen, duhovnik v Krajnskej gori.
 » Radičnik Boštjan, kaplan v Šent-Stefanu.
 » Rajner Pavl, kaplan v Rožeku.
 » Rattič Franc, v Vidmu.
 » Razlag Radoslav, pravn. v Gradcu.
 » Rebernik J., tehant v Rožeku.
 » Rečicky Vek., podvodja v duhošnici Celovškej.
 » Reinhart Mirosł., gornjijski uradnik v Celovcu.
 » Rejic Anton, dekan v Vidmu.
 » Reš Jožef, kaplan v Pliburku.
 » Robida Drag., učitelj naravoslovja v Celovcu.
 » Rojic Tom., Dr. avskultant v Terstu.
 » Rome Bogomil, bogosl. v Ljubljani.
 » Rosbacher I., v Celovcu.
 » Rosman Jožef, korar v Šent-Andražu.
 » Rosman Jožef, dekan v Trebnjim.
 » Roter Lukež, c. k. komisar finan. straže v Kamneku.
 » Rozman Lovre, sedmošolec v Ljubljani.
 » Rudež Dragotin, sedmošolec v Ljubljani.
 » Rudmaš Šimen, vodja nemških šol v Terstu.
 » Saverl Jan., vikar v Novem mestu.
 » Sebaher Jakob, bogosl. 2. leta v Celovcu.
 » Seljč Balant, bogosl. 4. leta v Šent-Andražu.
 Slav. Semeniška knjižnica v Celovcu.
 » Semeniška knjižnica v Ljubljani.
 » Semeniška knjižnica v Šent-Andražu.
 G. Sepič Jož., cerkovnik v Šent-Janžu.
 » Sevnik Vincenc, doverš. pravnik v Ljubljani.
 » Simandl Drag., kapl. na Vranskem.
 » Simandl A., učenc v Celju.
 » Simič Vatroslav v Oseku.
 » Simunič Franc, kaplan v Levčah.
 » Simunič Ivan, kaplan v Mariboru.
 » Sivic Jakob, župnik v Lipe.
 » Skaza Jožef, župnik pri sv. Jarneju 2. izt.
 G. Skerbina Jožef, kaplan v Žabnicah.
 » Skupic M., sedmošolec v Ljubljani.
 » Smole Janez, učit. namestnik v Sevnici.
 » Sobovič Miha, učitelj pri sv. Barbari v Halozah.
 » Somer Gregor, učitelj v Borovljah 4. iztise.
 » Sorčič Franc, špiritual v Celovcu.
 » Stepančič Bartol, pravn. v Gradcu.
 » Stipper Janez, bogosl. 1. leta v Gradcu.
 » Stojan Miha, dekan v Brazlovčih.
 » Stritar Janez, kaplan v Vipavi.
 » Sumper Janez, bogosl. 4. leta v Celovcu.
 » Svetec Luka, pravnik na Dunaju.
 » Svetlin Andr., dekan v Haselbahu.
 » Šabot Franc, bogosl. v Gradcu.
 » Šajnik Anton, v Borovljah.
 » Šašl Davorin, bogosl. v Celovcu.
 Slav. Šent-Andraški farovž v slovgoricah.
 G. Škerjanc Anton, kaplan v Skalah.
 » Šlik Jož., bogosl. v Gradcu.
 Gospa Šmit Jožefina v Ljubljani.
 G. Špendir Jož., župnik v Porečah.
 » Šranc Stanislav, kapl. v Pošteljnu.
 » Šribar Janez, bogosl. v Šent-Andražu.
 » Štangl Lovre, kaplan v Svečah.
 » Štefan Jož., petošolec v Celovcu.
 » Štor Jož., bogosl. v Šent-Andražu.
 » Šubic J. Dr., v Celju.
 » Šuc Juri, kaplan pri sv. Duhu blizo Konjic.
 » Šufaj Matia, kapl. v Haselbachu.
 » Tavšič Jož., kapl. v Otmanjah.
 » Terdina J., pravnik na Dunaju.
 » Terstenjak Ivan, kapl. v Jarenini.
 » Terstenjak Martin, učitelj v Mariboru.
 » Toman Janez, fužinar v Kamnigoric.
 » Toman Lovre, pravnik v Gradcu.
 » Trafenik Janez, bogosl. v Šent-Andražu.
 » Tutek Juri, župa. pomočnik pri sv. Magdaleni.

- G. Udl Drag., učitelj v Jarenini.
- » Ulaga Jož., bogosl. v Celovcu.
- » Ulaga Jož., duhovnik v Žavcu.
- » Urvlav Matia, kaplan v Sevnici.
- » Valentinič Ant., kaplan v Belace.
- » Valjavec Ivan, sedmošolec v Ljubljani.
- » Varl Juri, župnik v Krašnji.
- » Verbnjak Obilovit, kapl. v Sevnici.
- » Vinkovič Ivan, pravnik v Gradcu.
- » Vodušek Štef., kaplan v Sromlah.
- » Vogrin Lovre Dr., župnik pri Mali Nedli.
- » Vojska Andrej Dr., v Ljubljani.
- » Vrečko Mat., bogosl. v Šent-Andražu.

- Slav. Vredništvo Časnika v Ljubljani.
- » Denika Videnskega na Dunaju.
  - » Mirozrenja na Dunaju.
  - » Moravskih novin v Berni

- Slav. Vredništvo Novin jugoslavenskih v Zagrebu.
- » » Novic v Ljubljani.
  - » » Südslavische Zeitung v Zagrebu.
  - » » Vedeža v Ljubljani.
  - » » Večernega lista v Pragu.
  - G. Weixl Janez, žup. pri sv. Barbari.
  - » Wigele Šimen, učenik v Štabne.
  - » Wilenpart Jan., bogosl. v Celovcu.
  - » Wister J., župnik v Brezi.
  - » Wolf Ant., c. k. sodnik v Kapli.
  - » Wolf Anton, žup. pri sv. Petru.
  - » Wutt Franc, c. k. kontrolor v Schönsteinu.
  - » Žager Franc, bogosl. v Šent-Andražu.
  - » Žepič Boštj, osmošolec v Ljubljani.
  - » Žiček Ant., bogosl. v Celovcu.
  - » Žofran Jožef, expos. v Rablu.
  - » Žurger Jožef, v Ložah.

Opomba. Prihodnjic poprosimo, da bi nam g. naročniki razun nemških tudi slovenske imena krajev pristavljali.
 Če imé kakega naročnika ni tukaj natisnjeno, naj se pri podpisaneu oglasi.

Anton Janežič.

180 Veselje
 189 Neodtujeni strast
 188 Pustil bi
 187 nikov
 Na upodoben Lavol. Kev-
 Pravi ševan
 186 181
 185 180
 184 180
 183 180
 182 180
 181 180
 180 180
 179 180
 178 180
 177 180
 176 180
 175 180
 174 180
 173 180
 172 180
 171 180
 170 180
 169 180
 168 180
 167 180
 166 180
 165 180
 164 180
 163 180
 162 180
 161 180
 160 180
 159 180
 158 180
 157 180
 156 180
 155 180
 154 180
 153 180
 152 180
 151 180
 150 180
 149 180
 148 180
 147 180
 146 180
 145 180
 144 180
 143 180
 142 180
 141 180
 140 180
 139 180
 138 180
 137 180
 136 180
 135 180
 134 180
 133 180
 132 180
 131 180
 130 180
 129 180
 128 180
 127 180
 126 180
 125 180
 124 180
 123 180
 122 180
 121 180
 120 180
 119 180
 118 180
 117 180
 116 180
 115 180
 114 180
 113 180
 112 180
 111 180
 110 180
 109 180
 108 180
 107 180
 106 180
 105 180
 104 180
 103 180
 102 180
 101 180
 100 180
 99 180
 98 180
 97 180
 96 180
 95 180
 94 180
 93 180
 92 180
 91 180
 90 180
 89 180
 88 180
 87 180
 86 180
 85 180
 84 180
 83 180
 82 180
 81 180
 80 180
 79 180
 78 180
 77 180
 76 180
 75 180
 74 180
 73 180
 72 180
 71 180
 70 180
 69 180
 68 180
 67 180
 66 180
 65 180
 64 180
 63 180
 62 180
 61 180
 60 180
 59 180
 58 180
 57 180
 56 180
 55 180
 54 180
 53 180
 52 180
 51 180
 50 180
 49 180
 48 180
 47 180
 46 180
 45 180
 44 180
 43 180
 42 180
 41 180
 40 180
 39 180
 38 180
 37 180
 36 180
 35 180
 34 180
 33 180
 32 180
 31 180
 30 180
 29 180
 28 180
 27 180
 26 180
 25 180
 24 180
 23 180
 22 180
 21 180
 20 180
 19 180
 18 180
 17 180
 16 180
 15 180
 14 180
 13 180
 12 180
 11 180
 10 180
 9 180
 8 180
 7 180
 6 180
 5 180
 4 180
 3 180
 2 180
 1 180

180 180
 179 180
 178 180
 177 180
 176 180
 175 180
 174 180
 173 180
 172 180
 171 180
 170 180
 169 180
 168 180
 167 180
 166 180
 165 180
 164 180
 163 180
 162 180
 161 180
 160 180
 159 180
 158 180
 157 180
 156 180
 155 180
 154 180
 153 180
 152 180
 151 180
 150 180
 149 180
 148 180
 147 180
 146 180
 145 180
 144 180
 143 180
 142 180
 141 180
 140 180
 139 180
 138 180
 137 180
 136 180
 135 180
 134 180
 133 180
 132 180
 131 180
 130 180
 129 180
 128 180
 127 180
 126 180
 125 180
 124 180
 123 180
 122 180
 121 180
 120 180
 119 180
 118 180
 117 180
 116 180
 115 180
 114 180
 113 180
 112 180
 111 180
 110 180
 109 180
 108 180
 107 180
 106 180
 105 180
 104 180
 103 180
 102 180
 101 180
 100 180
 99 180
 98 180
 97 180
 96 180
 95 180
 94 180
 93 180
 92 180
 91 180
 90 180
 89 180
 88 180
 87 180
 86 180
 85 180
 84 180
 83 180
 82 180
 81 180
 80 180
 79 180
 78 180
 77 180
 76 180
 75 180
 74 180
 73 180
 72 180
 71 180
 70 180
 69 180
 68 180
 67 180
 66 180
 65 180
 64 180
 63 180
 62 180
 61 180
 60 180
 59 180
 58 180
 57 180
 56 180
 55 180
 54 180
 53 180
 52 180
 51 180
 50 180
 49 180
 48 180
 47 180
 46 180
 45 180
 44 180
 43 180
 42 180
 41 180
 40 180
 39 180
 38 180
 37 180
 36 180
 35 180
 34 180
 33 180
 32 180
 31 180
 30 180
 29 180
 28 180
 27 180
 26 180
 25 180
 24 180
 23 180
 22 180
 21 180
 20 180
 19 180
 18 180
 17 180
 16 180
 15 180
 14 180
 13 180
 12 180
 11 180
 10 180
 9 180
 8 180
 7 180
 6 180
 5 180
 4 180
 3 180
 2 180
 1 180